

FoU-RAPPORT

WTO-notifikasjoner som forebygging av handelshindringer på sjømatområdet?

SPS- og TBT-notifikasjoner: Overvåking og oppfølging i Norge, Chile og Canada

Christel Elvestad

Nord universitet
FoU-rapport nr. 14
Bodø 2017

---

www.nord.no

WTO-notifikasjoner som forebygging av handelshindringer på sjømatområdet?

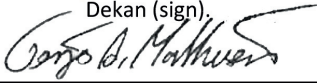
SPS- og TBT-notifikasjoner: Overvåking og oppfølging i Norge, Chile og Canada

Christel Elvestad

Nord universitet
FoU-rapport nr. 14
ISBN 978-82-7456-774-0
ISSN 2535-2733
Bodø 2017

Godkjenning av dekan

Tittel: WTO-notifikasjoner som forebygging av handelshindringer på sjømatområdet? SPS- og TBT-notifikasjoner: Overvåking og oppfølging i Norge, Chile og Canada	Offentlig tilgjengelig: Ja	Publikasjonsnr. FoU-rapport nr.14
	ISBN 978-82-7456-774-0	ISSN 2535-2733
	Antall sider og bilag: 54	Dato: 26.09.2017
Forfatter(e) / redaktør(er): Christel Elvestad	Prosjektansvarlig (sign). 	
	Dekan (sign). 	
Prosjekt: Om notifikasjoner til WTO på sjømatområdet (del I og II)	Oppdragsgiver(e) Norges Sjømatråd	
	Oppdragsgivers referanse	
Sammendrag: Denne rapporten tar for seg hvordan WTO-notifikasjonene kan benyttes som redskap til å fange opp regelverksendringer og forebygge handelshindringer i viktige markeder for norsk sjømat. Den første delen av rapporten tar for seg systemet for notifikasjoner som en del av kravet til åpenhet i WTO. Videre gis det en kort beskrivelse av de formelle krav og prosedyrer som gjelder for notifikasjoner av endrede og nye reguleringer, samt hvordan medlemslandene forholder seg til dette i praksis. Rapporten går deretter inn på tilgjengelig verktøy som kan brukes for å systematisk følge med på og håndtere notifikasjoner av relevans for handelen med sjømat. Den andre delen av rapporten gir en oversikt over omfang og innhold i sjømatrelaterte notifikasjoner og handelsproblemer (STCs) som rapportert til SPS- og TBT-komiteene i WTO. Deretter beskrives hvordan Norge, Chile og Canada organiserer og erfarer arbeidet med å overvåke og håndtere WTO-notifikasjonene. På denne bakgrunn drøftes hvordan det norske arbeidet med notifikasjonene kan styrkes for å ivareta sjømatinteressene.	Emneord: Internasjonal handel, markedsadgang, WTO, notifikasjoner, handelshindringer, konflikt-forebygging og håndtering	

Summary:

This report addresses how WTO notifications can be used as tools to monitor regulatory changes and prevent barriers to trade in important markets.

The first part of the report addresses the role of notifications in relation to transparency in the WTO. In addition, the report gives a brief description of the formal requirements and procedures for notifications to the WTO and how member states relate to these requirements in practice. The report then describes available tools that can be used to systematically monitor and deal with notifications of relevance.

The second part of the report provides an overview of the scope and content of seafood-related notifications and specific trade concerns (STCs) reported to the SPS and TBT committees in the WTO. Then, the report describes how Norway, Chile and Canada monitoring and manage WTO notifications. Against this background, the report discusses potential governance improvements focusing on the importance of the Norwegian seafood sector.

Keywords:

International trade, market access, WTO, notifications, trade barriers, conflict prevention and resolution

WTO-notifikasjoner som forebygging av handelshindringer på sjømatområdet?

SPS- og TBT-notifikasjoner: Overvåking og oppfølging i Norge, Chile og Canada

Christel Elvestad

Forord

Denne rapporten ser nærmere på hvordan WTO-notifikasjoner kan benyttes som redskap til å fange opp regelverksendringer og forebygge handelshindringer.

Norsk sjømat eksporteres til mer enn 140 land og de fleste av disse er medlem av WTO. WTOs medlemmer er forpliktet til å notisere nye og endrede reguleringer som kan påvirke handelen med andre medlemsland. Dette systemet gir muligheter til å fange opp og gi innspill til det aktuelle markedslandet på reguleringsmessige forhold av betydning for norsk eksport. På den måten kan unødige handelshindringer forebygges. Men hvor hyppig forekommer det sjømatrelaterte notifikasjoner, hvem notiserer og hva handler notifikasjonene om? Hva er sammenhengen mellom notifikasjoner og saker som blir handelsproblemer på sjømatområdet? Hvordan jobber medlemsland som har offensive sjømatinteresser med notifikasjonene? Og hvordan vurderes nytten av å overvåke og følge opp notifikasjonene?

Rapporten er skrevet på oppdrag for Norges sjømatråd som et bidrag til styrking av fagområdet markedsadgang.¹

"An ounce of prevention is worth a pound of cure"

Bodø

26. september 2017

---

¹ Deler av denne rapporten er tidligere publisert i FoU-rapport nr. 9 (2017), Nord Universitet.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
1.1 Åpenhet/transparens: En bærebjelke i det globale handelsregimet	3
1.2 Krav til notifisering i WTO.....	6
1.3 Varierende notifiseringspraksis	9
2. Tilgjengelige verktøy for å følge med på notifikasjoner	14
2.1 WTOs databaser	14
2.2 EUs databaser	18
2.3 Andre kilder: EPING og GAIN	19
3. Notifikasjoner på SPS- og TBT-området	23
3.1 Oversikt over sjømatrelaterte SPS-notifikasjoner	23
3.2 Oversikt over sjømatrelaterte TBT-notifikasjoner.....	26
3.3 Sjømatrelaterte handelsproblemer (STCs)	30
4. Arbeidet med notifikasjoner i Norge: Organisering og erfaringer	35
4.1 Prosedyrer og samarbeid	35
4.1.1 Dele informasjon, men hva med oppfølgingen?	36
4.1.2 The devil is in the details	36
4.1.3 Babels tårn-problemer	37
4.1.4 Viktige saker har «gått hus forbi»	38
5. Overvåking og oppfølging av WTO-notifikasjoner i Chile og Canada	39
5.1 Intern organisering og prosedyrer for arbeidet med WTO-notifikasjonene	39
5.2 Oppfølging av egne innspill til notifisert regelverk, samspill med notifikasjonslandet	43
5.3 Chile og Canada: Fellestrekk og ulikheter med den norske håndteringen av notifikasjonene	45
6. Vurderinger og anbefalinger	47
6.1 Avdekke og håndtere mulige handelshindringer gjennom notifikasjoner?	47
6.2 Notifikasjonene – et viktig steg i «konflikthåndteringsstigen»	49

1. Innledning

Denne rapporten tar for seg hvordan WTO-notifikasjonene kan benyttes som redskap til å fange opp regelverksendringer og forebygge handelshindringer.

Den første delen av rapporten tar for seg systemet for notifikasjoner som en del av kravet til åpenhet i WTO. Videre gis det en kort beskrivelse av de formelle krav og prosedyrer som gjelder for notifikasjoner av endrede og nye reguleringer, samt hvordan medlemslandene forholder seg til dette i praksis. Rapporten går deretter inn på tilgjengelig verktøy som kan brukes for å systematisk følge med på og håndtere notifikasjoner av relevans for handelen med sjømat.

Den andre delen av rapporten gir en oversikt over omfang og innhold i sjømatrelaterte notifikasjoner og handelsproblemer (STCs)² rapportert til SPS- og TBT-komiteene i WTO. Deretter beskrives hvordan Norge, Chile og Canada organiserer og erfarer arbeidet med å overvåke og håndtere WTO-notifikasjoner. På denne bakgrunn drøftes hvordan det norske arbeidet med notifikasjonene kan styrkes for å ivareta sjømatinteressene.

1.1 Åpenhet/transparens: En bærebjelke i det globale handelsregimet

WTO som handelspolitisk regime handler grunnleggende sett om å sikre bindende internasjonalt samarbeid som reduserer usikkerhet i handelsrelasjonene mellom partene. Åpenhet om endrede og nye reguleringer i medlemslandene er et viktig redskap for å redusere usikkerhet, fordi informasjonsdeling kan gjøre det mulig for å få innsikt i og følge opp hvordan medlemmene ivaretar sine avtalemessige forpliktelser.

«Transparency ought to improve the operation of the trading system by allowing all members to verify that national law, policy and implementation achieve the objectives of the agreements» (Mavroidis & Wolfe, 2015, p. 118).

---

² STCs – «Specific Trade Concerns» tatt opp i SPS og TBT-komiteene i Verdens handelsorganisasjon WTO (Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures, Committee on Technical Barriers to Trade).

En annen viktig dimensjon i forhold til kravet om åpenhet om reguleringer er offentlighetens rett til å vite (Wolfe, 2013). Ikke minst er næringsaktørene som deltar i internasjonal handel avhengig av informasjon om de rammebetingelser de må operere under. De senere årene har antallet tekniske reguleringer og standarder som vedtas økt vesentlig. Eksempelvis mottar WTO årlig mer enn 3500 notifikasjoner om TBT³ og SPS tiltak⁴. Bedriftene har dermed fått stadig nye og ofte mer komplekse krav å forholde seg til i internasjonal handel, hvilket utgjør økte kostnader for produsenter og eksportører. Innsyn i - og muligheter til å påvirke landenes reguleringsprosesser er derfor stadig viktigere for å unngå at ulike typer tiltak blir unødige handelshindringer. I dette arbeidet kan aktiv overvåking og oppfølging av medlemslandenes notifikasjoner til WTO være et viktig redskap.

“More transparency makes trade more inclusive — making information on regulations and standards more accessible for all stakeholders is essential”. (Karl Brauner, WTO Deputy Director-General).

Gjennom notifiseringene gjøres medlemmene oppmerksom på nye eller endrede reguleringer i markedene og gis mulighet til å stille spørsmål og komme med innspill til tiltakene andre medlemmer har innført eller har til hensikt å innføre. Ved opprettelse av WTO i 1995 ble det etablert et sentralt register for notifikasjoner for å motta og gjøre tilgjengelig informasjon for alle medlemmene. Databasen inneholder en oversikt over hele 176 notifikasjonsforpliktelser, hvor 42 gjelder notifikasjoner som skal foretas på regulær basis (Mavroidis & Wolfe, 2015).⁵ I tillegg til direkte kontakt mellom medlemmene, er de ulike WTO-komiteene viktige arenaer for å utveksle informasjon og drøfte aktuelle endringer og utfordringer ved medlemmenes reguleringer. Medlemmer kan ta opp tilfeller hvor de erfarer at andre medlemmer ikke har notifisert reguleringer på foreskrevet måte, de kan be om utfyllende informasjon og komme med kommentarer til tiltak som allerede har blitt notifisert.

I komiteene tas det ikke stilling til om en regulering er i overensstemmelse med de relevante WTO-avtalene. I tilfeller hvor et land mener at et annet land bryter WTO-bestemmelser, kan saken eventuelt tas opp administrativt, politisk eller i siste instans rettslig i WTOs tvisteløsningssystem. Det bør i den forbindelse nevnes at åpenhet/transparens ikke bare omhandler spørsmålet om tilgang til informasjon gjennom notifikasjonssystemet. Mer allment handler transparens om hvor demokratisk internasjonale organisasjoner som WTO er (Nye, 2001), blant annet i

---

³ Tiltak under WTOs TBT-Avtale (The Technical Barriers to Trade Agreement).

⁴ Tiltak under WTOs SPS-Avtale (The Agreement on the Application of Sanitary and Phytosanitary Measures).

⁵ Tall fra 2011.

forhold til deltakelse og innflytelse i forhandlinger og beslutningstaking og ikke minst mulighetene for uavhengig tvisteløsning. Omfanget av denne rapporten tillater imidlertid ikke at vi går inn på disse forholdene, men konsentrerer oss om åpenhet om nye og endrede reguleringer (for omfattende analyser av transparens i WTO, se for eksempel: Panezi, 2015; Steger, 2008).

Den sentrale artikkelen i forhold til åpenhet er GATT art. X «Publication and Administration of Trade Regulation»: *“Laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings of general application,..... shall be published promptly in such a manner as to enable governments and traders to become acquainted with them”* (Utdrag fra art. X 1).

Kravene til åpenhet om reguleringer har utviklet seg mye siden GATT 1947, hvor forpliktelsene til åpenhet begrenset seg til kunngjøring av vedtatt handelsregelverk. Frem til Tokyo-runden i 1979 hadde oppmerksomheten vært rettet mot tiltak som hadde direkte betydning for transaksjonene på grensen, såkalt «at the border measures». Åpenheten bestod dermed i stor grad av offentlige kunngjøringer i nasjonal presse av gjeldende satser for toll og avgifter ved eksport og import. Med Tokyo-runden ble fokuset rettet mot å redusere ikke-tariffære handelshindringer, såkalt «behind the border measures». Det inkluderer alle typer reguleringer som i praksis kan få betydning for handelen. Behovet for andre former for informasjonsdeling mellom medlemmene ble dermed tydeligere. Systemet med notifikasjoner er i dag en viktig bærebjelke i det handelspolitiske systemet.⁶ Hva består så notifikasjonsforpliktelsene mer konkret i og hvordan ivaretas dette i praksis?

---

⁶ Jevnlige overvåking og evaluering av landenes handelspolitikk, gjennom den såkalte «Trade Policy Review Mechanism» (TPR(M)), et annet viktig redskap for innsyn i hvordan medlemmene følger opp sine forpliktelser.

1.2 Krav til notifikasjon i WTO

Notifikasjoner defineres av WTO på følgende måte⁷: «*A transparency obligation requiring member governments to report trade measures to the relevant WTO body if the measures might have an effect on other members*».

Hvilke reguleringer er det så medlemmene er forpliktet til å notifisere? WTO har utarbeidet en såkalt indikativ liste over typen reguleringer som skal notifiseres (se tabell 1). Her fremgår det at notifikasjonskravet i praksis vil gjelde på de fleste områder som omfattes av WTO-regelverk herunder toll, kvoter, anti-dumping, subsidier, og ulike ikke-tariffære tiltak slik som tekniske handelshindringer.

---

⁷ Kilde WTO, se: https://www.wto.org/english/thewto_e/glossary_e/notification_e.htm

Tabell 1 Indikativ liste over typen reguleringer som skal notiseres

Indicative List of Notifiable Measures⁸
Tariffs (including range and scope of bindings, GSP provisions, rates applied to members of free-trade areas/customs unions, other preferences)
Tariff quotas and surcharges, export taxes, quantitative restrictions, including voluntary export restraints and orderly marketing arrangements affecting imports
Non-tariff measures such as licensing and mixing requirements; variable levies
Customs valuation, rules of origin
Government procurement
Technical barriers
Safeguard actions, anti-dumping actions, countervailing actions
Export subsidies, tax exemptions and concessionary export financing
Export restrictions, including voluntary export restraints and orderly marketing arrangements
Other government assistance, including subsidies, tax exemptions
Role of state-trading enterprises, foreign exchange controls related to imports and exports, government-mandated countertrade
Free-trade zones, including in-bond manufacturing
Any other measure covered by the Multilateral Trade Agreements in Annex 1A to the WTO Agreement

De ulike WTO-avtalene og beslutninger fra komiteene spesifiserer nærmere hvilke krav og prosedyrer som skal følges. Her velges TBT-avtalen som illustrasjon.⁹ I TBT-avtalen fremgår det av artikkel 2, 3, 5 og 7 hvilke krav som gjelder for notifikasjoner. TBT-komiteen har på grunnlag av dette utarbeidet mer detaljerte prosedyrer som medlemmene skal følge.

---

⁸ Kilde WTO, se: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/33-dnotf_e.htm

⁹ For en detaljert gjennomgang på SPS-området, se (WTO, 2010).

For å oppfylle TBT-avtalens notifikasjonskrav må medlemmene notisere alle tekniske reguleringer, standarder og kontrollprosedyrer som ikke er basert på relevante internasjonale standarder¹⁰ eller dersom tiltaket kan ha en signifikant effekt på handelen med andre medlemmer (art. 2.9 «technical regulations and standards», art. 5.6 «conformity assessment»¹¹).

Det anbefales at tiltaket notiseres på et tidlig stadium i reguleringsprosessen hvor reguleringen foreligger som utkast. Dermed sikres det tid til kommentarer og det blir mulig å ta høyde for innspill og endre reguleringen. Det er frivillig om medlemmene vil gi noen skriftlig tilbakemelding på kommentarer de mottar. Det anbefales at det gis minst 60 dager til å komme med kommentarer, og at det om mulig gis ytterligere tid - gjerne opp mot 90 dager. Det anbefales videre at det gis minimum 6 måneder fra ny eller endret regulering publiseres til den trer i kraft (WTO, 2014). Denne prosessen fremstilles mer detaljert grafisk i figur 1.

Prosedylene på SPS-området er lignende, men flere forhold er spesielt for SPS-området slik som skillet mellom notifisering av ordinære («regular») og krisemessige tiltak («emergency») (for gjennomgang av SPS-prosedylene, se; WTO, 2011). Kravene til notifikasjoner i SPS- og TBT-avtalene skiller seg imidlertid fra andre avtaleområder i WTO, i den forstand at notifikasjonene skal skje forut for vedtak av ny eller endret regulering. På andre områder er kravet til notifikasjoner post facto, dvs. etter at ny eller endret regulering er innført. Eksempelvis skal medlemmene foreta en fullstendig notifisering av alle kvantitative restriksjoner hvert annet år (første periode fra 30. September 2012). Medlemmene må dessuten notisere endringer i bruken av kvantitative restriksjoner så snart som mulig, og ikke senere enn seks måneder etter at endringene er trådt i kraft.¹² Notifikasjonskravene i WTO er med andre ord ikke harmonisert. For å være sikker på hvilke spesifikke notifikasjonskrav som gjelder for de ulike typene reguleringer, må de aktuelle WTO-avtalene/reglene konsulteres nærmere.

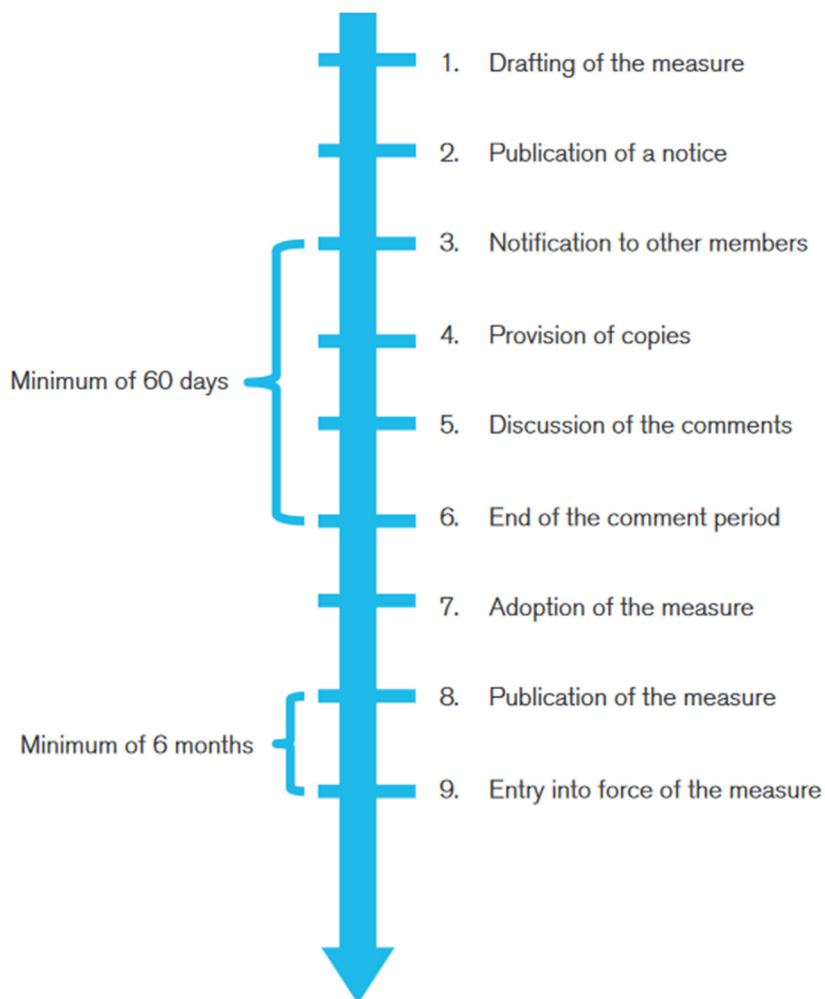
---

¹⁰ Eller dersom det ikke eksisterer relevante internasjonale standarder eller retningslinjer.

¹¹ Se nærmere avklaring fra TBT-komiteen om hvordan «significant effect on other members» skal forstås (WTO, 2014, pp. 88-89).

¹² Se; https://www.wto.org/english/tratop_e/markacc_e/qr_e.htm

Figur 1 Reguleringsprosess, tekniske reguleringer

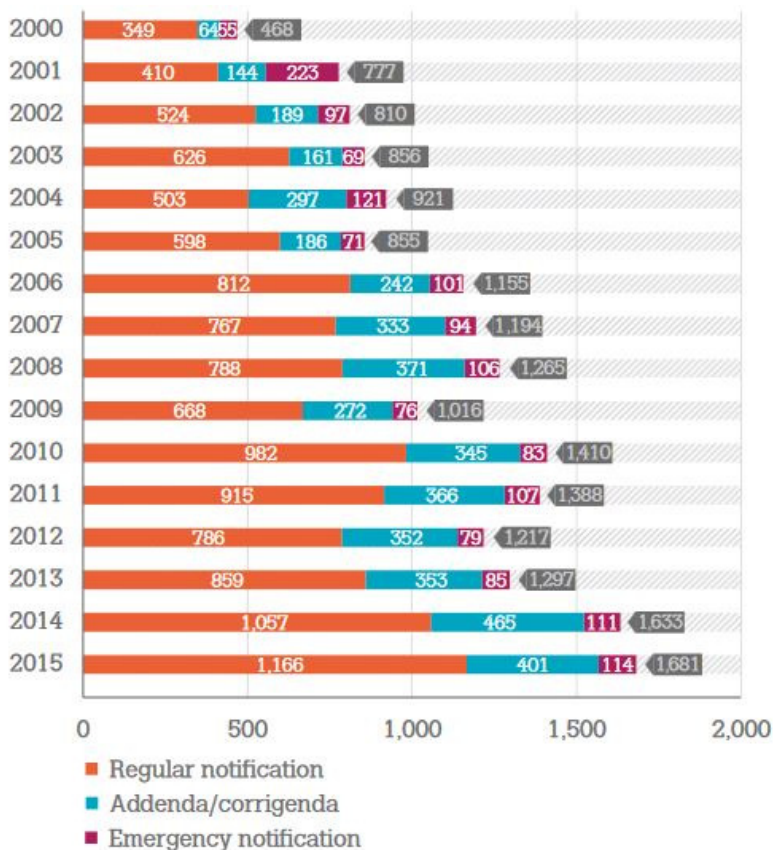
Kilde: (WTO, 2014, p. 25)

1.3 Varierende notiseringspraksis

Kravene til notiserings i WTO er noe ulik i de ulike avtalene og oppfølgingen fra medlemmene varierer mellom avtaleområdene. Oppfølging av kravene til

notifikasjon på SPS- og TBT-området kan sies å være mer vellykket i forhold til områder som kvantitative restriksjoner og landbruk. Kun 27 medlemmer hadde notifisert noen form for kvantitativ restriksjon i 2015, til tross for at medlemmene har fått sterke signaler om å forbedre åpenheten på dette feltet. På landbruksområdet hadde medlemmene uttrykt frustrasjon over kompleksiteten i notifikasjonskravene og det ble stilt hele 200 spørsmål i landbrukskomiteen til de 58 notifikasjonene som kom inn i 2015 (WTO, 2016:55-56). Mengden av notifikasjoner til SPS- og TBT-komiteene har økt jevnt og lå på henholdsvis 1681 og 1989 notifikasjoner i 2015 (se detaljer i tabell 2 og 3). Over tid har det vært en økende grad av notifikasjoner fra utviklingslandene. På SPS-området kom eksempelvis 26% av notifikasjonene fra utviklingsland i 2000, mens andel var 70% i 2015.

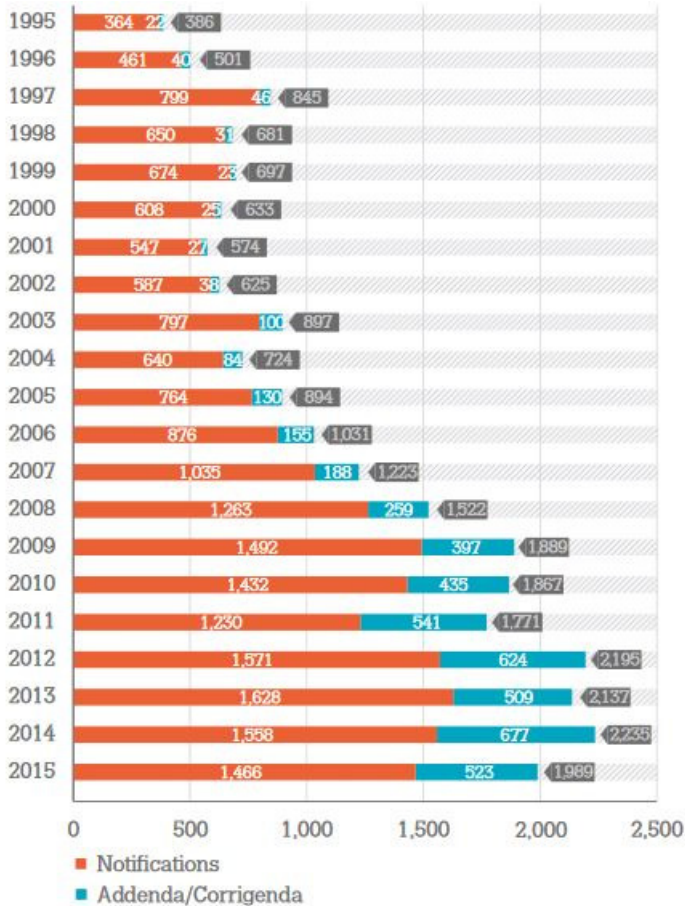
Tabell 2 SPS-notifikasjoner 2000-2015

Kilde: (WTO, 2016:60)

Tabell 3 TBT-notifikasjoner 1995-2015

Kilde: (WTO 2016:63)

Det er også stor variasjon i notifikasjonspraksis blant medlemslandene. Søker man opp antallet notifikasjoner i WTO for eksempel for USA i 2016 er tallet 475, mens et tilsvarende søk for Nigeria gir et resultat på null notifikasjoner. Det rapporteres også om variasjon mellom nyere WTO-medlemmer som Kina og Russland, hvor Kina har store problemer med å følge opp sine notifikasjonsforpliktelser (Chen, 2012) mens bildet ser ut til å være noe mer blandet i forhold til Russland (USTR, 2015, pp. 48-50).

Det kan være både manglende vilje og evne som forårsaker variasjonen i notifikasjonspraksis. En utfordring er at landene forstår notifikasjonsforpliktelsene ulikt. Eksempelvis kan man ha problemer med å sortere ut hva som faktisk bør notifiseres og derfor notifisere det aller meste for å være på den sikre siden. Andre land har en snever forståelse av hva som skal notifiseres og notifiserer alt for sjelden.

I SPS-komiteen har medlemmene rapportert om praktiske problemer blant annet med hvordan skjemaer skal fylles ut, manglende tilgang til internett og manglende samarbeid internt mellom den enheten som er faglig ansvarlig (competent authority) og den enheten som faktisk notifiserer tiltakene til WTO (notification point). En del av forklaringen på ulik notifikasjonspraksis kan ha sammenheng med at arbeidet med notifikasjoner er ulikt organisert i de ulike medlemslandene. Landene har ulike modeller for arbeidet, alt fra veldig sentraliserte systemer til veldig desentraliserte systemer. Noen land har egne kontorer hvor man bare jobber med notifikasjoner, mens andre har delegert ansvaret til ulike underliggende etater.

Et annet praktisk problem har vært usikkerhet knyttet til hvilken komité det skal notifisere til. Eksempelvis kan skillet mellom hvilke tiltak som er SPS-tiltak og hvilke som er TBT-tiltak oppleves som uklart og føre til at nytt regelverk rapporteres til feil komité eller rapporteres parallelt under begge avtalene. Medlemmene har også gitt tilbakemelding om vansker med å håndtere store mengder kommentarer og innspill som kommer som respons fra andre medlemmer når tiltak notifiseres (WTO, 2015). I SPS og TBT-komiteene jobbes det derfor blant annet med å spesifisere kravene bedre, sikre mer harmonisert praksis og forenkle informasjonshåndteringen.

En grunn til å ikke notifisere kan selvsagt bunne i et ønske om å holde mulige handelshindringer skjult og dermed unngå å kompromittere seg selv ved å dele informasjon. I slike tilfeller står man gjerne ovenfor langvarige konflikter, når konsekvensene av reguleringene først blir kjent. I mange flere tilfeller skyldes manglende eller mangelfull notifisering trolig svake administrative ressurser i medlemslandet. Et viktig satsingsfelt i WTO er derfor å komme med målrettede tiltak som kan styrke administrativ kapasitet særlig blant de minst utviklede landene.¹³ I noen tilfeller oppstår det også situasjoner hvor tiltakene er notifisert på riktig måte, men hvor det er håndhevelsen i ettertid som fører til handelsproblemer. Et eksempel på at «papir og praksis» kan være forskjellig er Ukrainas notifisering av nytt regelverk om tollverdi. Her så det notifiserte tiltaket i utgangspunktet greit ut, men i praksis har dette blitt et problem for norsk

---

¹³ Se: https://www.wto.org/english/news_e/pres16_e/pr780_e.htm

sjømateksport, fordi ukrainske myndigheter i noen grad legger til grunn referansepriser istedenfor faktisk betalingsverdi.

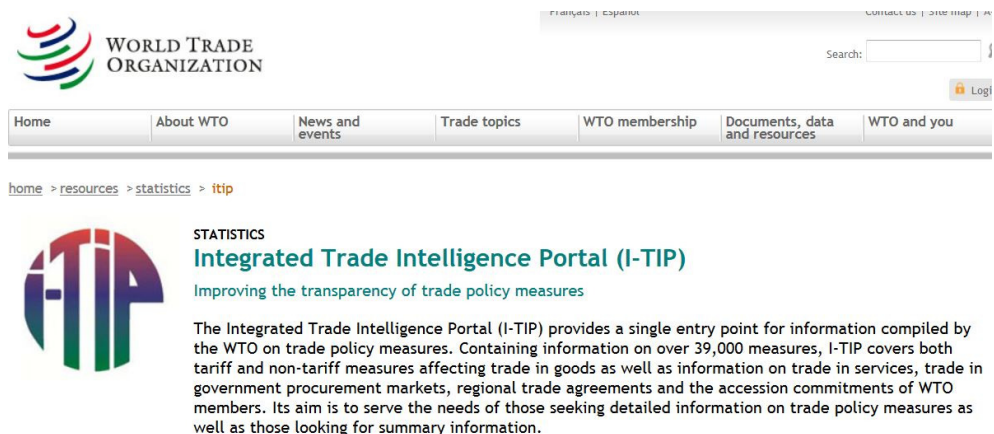
En annen aktuell sak er Nigerias innføring av valutarestriksjoner. Her har hele 9 medlemsland inkludert Norge påpekt at de anser restriksjonene i strid med WTO-regelverket og at tiltakene heller ikke er notifisert i tråd med WTOs prosedyrekrav. Den nigerianske sentralbanken har lagt ned forbud mot bruk av vekslingskurs mot det såkalte Forex-systemet for mer enn 40 produkter herunder fisk. Man har isteden blitt henvist til en form for kvasi-lovlig børs hvor man får langt dårligere kurs. Kostnadene kan dermed bli opptil dobbelt så store i praksis. Norske myndigheter har kommet i dialog med nigerianske myndigheter for få fjernet restriksjonene, ikke minst med tanke på å ivareta hensynet til kostnadene ved eksporten av tørrfisk og pelagisk fisk fra Norge.

2. Tilgjengelige verktøy for å følge med på notifikasjoner

I dette kapitlet ser vi nærmere på de viktigste verktøyene som er tilgjengelig for å følge med på andre lands WTO-notifikasjoner. Her er det særlig viktig å merke seg mulighetene som det nye Eping-systemet åpner for (kap. 2.3).

2.1 WTOs databaser

I-TIP

The screenshot shows the WTO website interface. At the top left is the WTO logo and the text "WORLD TRADE ORGANIZATION". To the right is a search bar with the text "Search:" and a "Log In" button. Below this is a navigation menu with links: Home, About WTO, News and events, Trade topics, WTO membership, Documents, data and resources, and WTO and you. Below the menu is a breadcrumb trail: home > resources > statistics > itip. The main content area features the I-TIP logo, the text "STATISTICS Integrated Trade Intelligence Portal (I-TIP)", and the subtitle "Improving the transparency of trade policy measures". A paragraph of text follows: "The Integrated Trade Intelligence Portal (I-TIP) provides a single entry point for information compiled by the WTO on trade policy measures. Containing information on over 39,000 measures, I-TIP covers both tariff and non-tariff measures affecting trade in goods as well as information on trade in services, trade in government procurement markets, regional trade agreements and the accession commitments of WTO members. Its aim is to serve the needs of those seeking detailed information on trade policy measures as well as those looking for summary information."

I-TIP er WTOs helhetlige eller overordnede portal som samordner informasjon om alle typer notifikerte tiltak i WTO. I-TIP har blant annet kobling til databasene for tariffære handelstiltak (Tariff Analysis Online), hvor man kan gjøre analyser i forhold til medlemmenes tollforpliktelser. I-TIP er fortsatt under utarbeidelse, men de fleste ikke-tariffære forhold er også kommet på plass. Informasjonen som ligger i I-TIP er blant annet synkronisert med databasene som er spesielt utviklet for TBT og SPS-tiltak (omtales nærmere under).

I-TIP Goods: Integrated analysis and retrieval of notified non-tariff measures

I-TIP Goods provides comprehensive information on non-tariff measures (NTMs) applied by WTO members in merchandise trade. The information includes members' notifications of NTMs as well as information on "specific trade concerns" raised by members at WTO committee meetings. Its aim is to serve the needs of those seeking detailed information on trade policy measures as well as those looking for summary information. It includes links to the WTO's extensive tariff and trade databases, and to DocsOnLine system.

Choose one of the following options:

GRAPHS over TIME

- You can see and select stocks or flows of Non-Tariff Measures (NTMs), by type of measure.
- See individual measures by simply clicking on any bar in the graphs!
- This option does not allow the selection of country or product affected.

TABLES by PRODUCTS

- Look at the incidence of NTMs by HS sections and chapters, and by country imposing the measure.
- See individual measures by simply clicking on any number in the tables!
- This option does not allow a selection of products.

TABLES by MEMBERS

- Look at the incidence of NTMs by WTO member and geographical regions.
- See individual measures by simply clicking on any number in the tables!

DETAILED QUERY

- Select any combination of the five criteria: type of NTM, dates, country imposing, country affected, and product. Get tabular listing of NTMs.
- Drill down for additional details.
- Export summary and detailed NTM information.

WHAT IS AVAILABE NOW

- Most of Non-Tariff Measures (NTMs) are now included in I-TIP: Trade defence measures, technical measures and their Specific Trade Concerns (STCs), quantitative restrictions, the NTMs from the Agreement on Agriculture and information on state trading enterprises.
- TBT and SPS data are fully synchronized with their respective online reporting systems; same than Specific Trade Concerns (STC) data.
- Antidumping and Countervailing measures cover all measures initiated and/or with final duties in force from 2001 to the first half of 2016.

To be added

- Customs Valuation (2017)
- Rules of Origin (2017)
- Preshipment Inspection (2017)
- Import Licences (2017)

Contact us: i-tip@wto.org
Version: 1.5

I-TIP har sin kanskje sin klareste styrke som et verktøy for å utføre analyser av ikke-tariffære handelshindringer. Her har man anledning til å lage analyser hvor man kan sortere ut fra fire ulike kriterier: på type ikke-tariffære handelshindring, på hvilket land som har innført tiltaket, hvilke land som er berørt av tiltaket og på typen produkt. Det er enkelt å lage grafer som viser utviklingen over tid for ulike typer tiltak, og tabeller ut fra produkt og medlemsland. Når det gjelder oppfølging av notifikasjonene mer konkret, er imidlertid de spesialiserte databasene kanskje bedre verktøy å bruke.

TBT-IMS

Med hjelp av TBT-IMS-verktøyet kan man blant annet kjøre ut en månedsrapport for TBT-notifikasjoner, hvor også frister for å komme med kommentarer og innspill til den enkelte reguleringer fremkommer. Lager man eksempelvis en oversikten fra november 2016, viser denne at 23 medlemmer hadde sendt inn 136 notifikasjoner. En kjapp kikk på notifikasjonene som inngår i oversikten viser at en liten håndfull av disse har relevans for matområdet (indikert med «food eller food standard»).

Det er imidlertid enkelt å gjøre søk i TBT-IMS-databasen basert på type produkt. Med et avansert søk hvor vi legger inn HS03 fra 1/12 2013 til 1/12 2016, ser vi

15

eksempelvis at det har vært notifisert 12 ulike nye eller endrede matvarestandarder som omfatter sjømat til TBT-komiteen. Det kan selvsagt også være en rekke andre tiltak som berører sjømat, men som ikke har HS-koden 03 oppgitt. Men dette søket gir i alle fall en viss pekepinn på at det er saker på TBT-området som direkte angår sjømat og dermed burde sjekkes ut og evt. følges opp.

The screenshot shows the 'Basic Search' interface of the TBT Information Management System. The search criteria are set to 'Symbol'. The 'Date of distribution' is set to 'From' and 'To' with date pickers. The 'Notifying Member' is set to 'All'. The search results are categorized into 'Available products' and 'Available ICS Codes'. The 'Available products' list includes: 01 - LIVE ANIMALS, 02 - MEAT AND EDIBLE MEAT OFFAL, 03 - FISH AND CRUSTACEANS, MOLLUSKS AND OTHER AQUATIC INVERTEBRATA, 04 - DAIRY PRODUCTS; BIRDS' EGGS; NATURAL HONEY; EDIBLE PRODUCTS OF BEES, 05 - PRODUCTS OF ANIMAL ORIGIN NOT ELSEWHERE SPECIFIED OR INCLUDE, 06 - LIVE TREES AND OTHER PLANTS; BULBS, ROOTS AND THE LIKE; CUT FL, 07 - EDIBLE VEGETABLES AND CERTAIN ROOTS AND TUBERS, 08 - EDIBLE FRUIT AND NUTS; PEEL OF CITRUS FRUIT OR MELONS, 09 - COFFEE, TEA, MATE AND SPICES, 10 - CEREALS. The 'Available ICS Codes' list includes: 01 - GENERALITIES, TERMINOLOGY, STANDARDIZATION, DOCUMENTATION, 03 - SERVICES, COMPANY ORGANIZATION, MANAGEMENT AND QUALITY, AC, 07 - MATHEMATICS, NATURAL SCIENCES, 11 - HEALTH CARE TECHNOLOGY, 13 - ENVIRONMENT, HEALTH PROTECTION, SAFETY, 17 - METROLOGY AND MEASUREMENT, PHYSICAL PHENOMENA, 19 - TESTING, 21 - MECHANICAL SYSTEMS AND COMPONENTS FOR GENERAL USE, 23 - FLUID SYSTEMS AND COMPONENTS FOR GENERAL USE, 25 - MANUFACTURING ENGINEERING. There are buttons for 'Add', 'Remove', 'More details', and 'Less details' for each category.

SPS-IMS

Et tilsvarende verktøy finnes også for SPS-tiltak. Her får man tilgang til alle dokumenter som er tilgjengelige på SPS-området inkludert notifikasjonene.

The screenshot shows the 'SPS Information Management System' search interface. The page has a 'Welcome' message and a search button. The search criteria are set to 'Symbol'. The search results are categorized into 'Available products' and 'Available ICS Codes'. There are buttons for 'Add', 'Remove', 'More details', and 'Less details' for each category. The page also contains a 'Products Covered (Free Text)' section.

Det skilles mellom «Regular Notifications», «Emergency Regulations» og «Addenda/Corrigena», men man kan be om å få se alle typer notifikasjoner samtidig. Om man eksempelvis foretar et søk på alle typer SPS-notifikasjoner fra 1/1 2016 til 1/12 2016 på HS03 får man 70 treff hvor man kan overføre treffene til Exel. Ett av treffene er eksempelvis en notifikasjon fra Ukraina, hvor fristen for å komme med innspill til ny regulering som også angår HS03 er blitt endret. For å finne nærmere ut hva det dreier seg om kan man klikke seg inn på den enkelte notifikasjon.

WTO- documents online

WTOs allmenne søkeverktøy for dokumenter er WTO documents online. Her finnes det også en spesifikk fane for å søke i notifikasjoner på alle områder som omfattes av WTO-regelverket. Her kan man eksempelvis gjøre et søk på HS03 som gir 62 treff (58 SPS-tiltak og 4 TBT-tiltak). Dette indikerer at det trolig er tryggest å søke opp notifikasjonene i de mer spesialiserte databasene og evt. bruke WTO-online til å finne frem eksempelvis alle notifikasjoner fra et bestemt markedsland (notifying member). Om vi for eksempel søker på Ukraina fra 1/1 2016 – 1/12 2016 kan vi se at Ukraina har notifisert 44 tiltak og på hvilke områder disse er notifisert (12 SPS-tiltak, 8 TBT-tiltak osv.) og gå inn på notifikasjoner av interesse.

WTO | Sanitary and Phytos... x Search notifications x SPS-IMS x TBT-IMS x New Tab x +

https://docs.wto.org/dol2fe/Pages/FE_Search/FE_S_S003.aspx

WORLD TRADE ORGANIZATION

Recent documents Commonly-consulted documents Documents for meetings By topic Notifications GATT Search Guide to Documentation Help

Please [Sign in](#)
home > wto documents

Notifications **Advanced search**

Advanced search

Members notifying:

Requirements:

Requirement topic:

Document date from: Document date to:

Full text:

Document symbol: Attachment(s) both with without

Type of measure:

Country/territory affected:

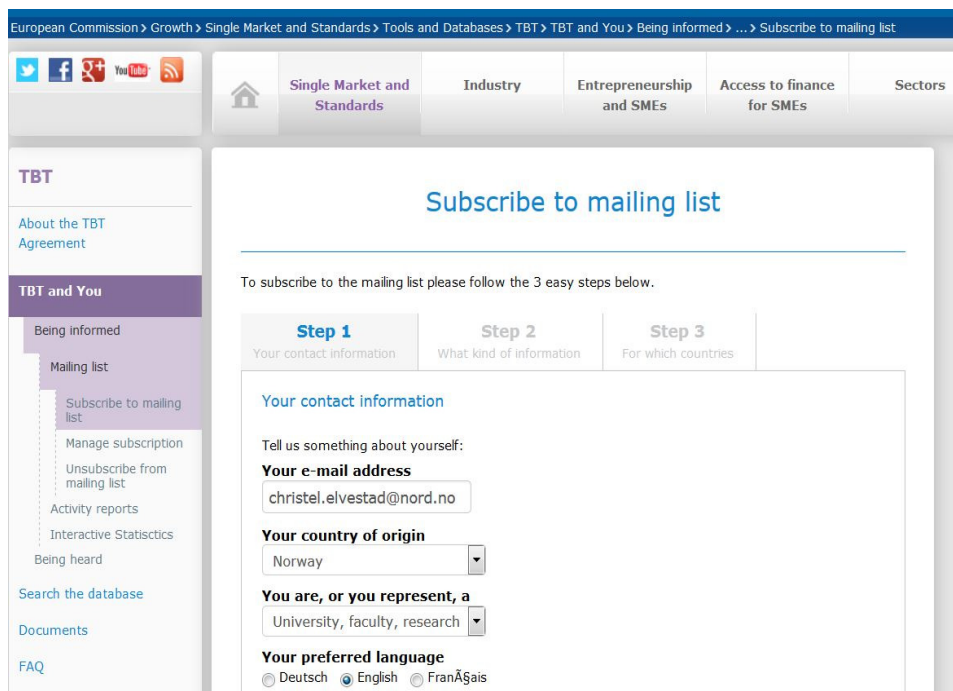
Reception date from: Reception date to:

Trade coverage

2.2 EUs databaser

Det bør også nevnes at EU-kommisjonen har et omfattende informasjonstilbud i forhold til markedsadgang. Blant annet finnes informasjon som er av stor interesse for den som ønsker å holde seg oppdatert på nye handelsavtaler, landinformasjon, rapporterte handelshindringer og WTO-notifisert regelverk for å nevne noe. Blant annet gir EU en åpen mulighet til å abonnere på informasjon om nye TBT-notifikasjoner via epost. Dette er et tilbud som blant annet norsk UD benytter seg av.

EU-TBT Mailing list

European Commission > Growth > Single Market and Standards > Tools and Databases > TBT > TBT and You > Being informed > ... > Subscribe to mailing list

Single Market and Standards | Industry | Entrepreneurship and SMEs | Access to finance for SMEs | Sectors

TBT

About the TBT Agreement

TBT and You

- Being informed
- Mailing list**
  - Subscribe to mailing list
  - Manage subscription
  - Unsubscribe from mailing list
- Activity reports
- Interactive Statistics
- Being heard

Search the database

Documents

FAQ

Subscribe to mailing list

To subscribe to the mailing list please follow the 3 easy steps below.

- Step 1**
Your contact information
- Step 2**
What kind of information
- Step 3**
For which countries

Your contact information

Tell us something about yourself:

Your e-mail address

Your country of origin

You are, or you represent, a

Your preferred language
 Deutsch English Français

2.3 Andre kilder: EPING og GAIN

EPING

Det såkalte Eping-systemet drives av FN¹⁴, WTO og det internasjonale handelssenteret¹⁵ og ble lansert på møte i TBT-komiteen 8. november 2016. Eping er et online varslingsystem som skal hjelpe myndigheter, organisasjoner og bedrifter med å holde seg oppdatert om hvilke reguleringer som gjelder i internasjonal handel.

Eping gir tilgang på notifikasjoner fra alle WTO-medlemmene på TBT og SPS-området og muligheter til å målrette informasjonstilgangen til markeder og produktkategorier som er av spesiell interesse for den enkelte bruker. En viktig funksjon i Eping er også mulighet til å opprette dialog mellom offentlig og privat sektor om mulige handelshindringer på et tidlig stadium i reguleringsprosessen. Bildene under viser hvordan notifikasjonen fremkommer i oversikten som «notification summary» og når man klikker på selve notifikasjonsdokumentet (OBS: referansen til dokumentet G/SPS/N/TPKM/413 vises øverst i høyre hjørne).

---

¹⁴ The United Nations Department of Economic and Social Affairs (DESA).

¹⁵ The International Trade Centre (ITC).

Notification summary: G/SPS/N/TPKM/413

Notifying Member(s)	Chinese Taipei
Symbol, title and description of content	The Draft of amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food G/SPS/N/TPKM/413 The Announcement of the draft for the amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food for comment.
Distribution date	06/10/16
Products	Product name(s): HS Codes: 03, 04; HS codes: 03, 04;
Objectives	Food safety
Keywords (SPS Only)	Food safety, Human health
Regions or countries affected (SPS Only)	All trading partners
Comment deadline	05/12/16

WORLD TRADE
ORGANIZATION

G/SPS/N/TPKM/413

6 October 2016

(16-5333)

Page: 1/2

Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures

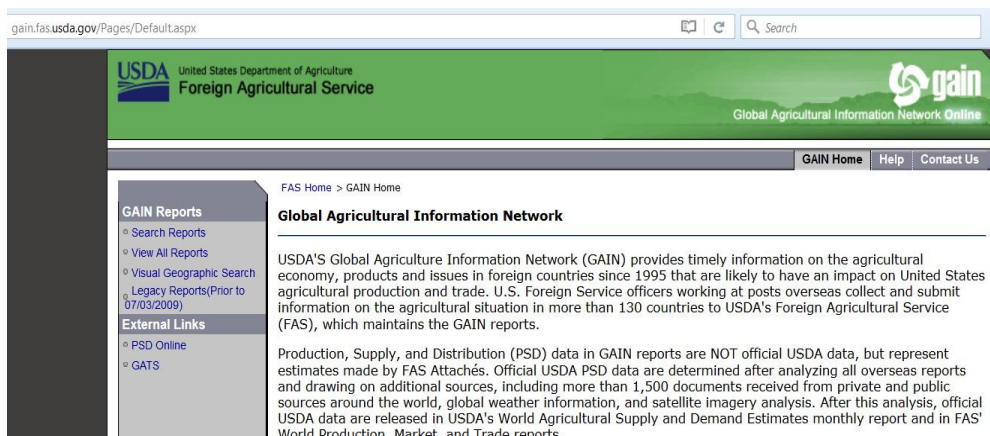
Original: English

NOTIFICATION

1.	Notifying Member: <u>THE SEPARATE CUSTOMS TERRITORY OF TAIWAN, PENGHU, KINMEN AND MATSU</u> If applicable, name of local government involved:
2.	Agency responsible: Food and Drug administration, Ministry of Health and Welfare
3.	Products covered (provide tariff item number(s) as specified in national schedules deposited with the WTO; ICS numbers should be provided in addition, where applicable): HS Codes: 03, 04
4.	Regions or countries likely to be affected, to the extent relevant or practicable: ☒ All trading partners ☐ Specific regions or countries:
5.	Title of the notified document: The Draft of amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food. Language(s): Chinese. Number of pages: 4 http://www.fda.gov.tw/TC/news.aspx?cid=3&cchk=46552e96-810a-42c3-83e1-bd5e42344633
6.	Description of content: The Announcement of the draft for the amendment of Regulation for Systematic Inspection of Imported Food for comment.

GAIN

En annen mulig kilde til å fange opp regelverksutvikling i viktige markeder er rapportene som utgis av USDA Foreign Agricultural Service. Amerikanske ambassadepersonell utarbeider jevnlig rapporter om utviklingen på matområdet i markeder over hele verden som kan ha stor nytteverdi. Disse rapportene går under tittelen «GAIN Reports» under det såkalte «Global Agricultural Information Network».

The screenshot shows the website [gain.fas.usda.gov](http://gain.fas.usda.gov/Pages/Default.aspx). The header features the USDA logo and the text "United States Department of Agriculture Foreign Agricultural Service" on the left, and the "gain" logo with "Global Agricultural Information Network Online" on the right. A navigation bar contains links for "GAIN Home", "Help", and "Contact Us". The main content area is titled "Global Agricultural Information Network" and includes the following text:

FAS Home > GAIN Home

Global Agricultural Information Network

USDA'S Global Agriculture Information Network (GAIN) provides timely information on the agricultural economy, products and issues in foreign countries since 1995 that are likely to have an impact on United States agricultural production and trade. U.S. Foreign Service officers working at posts overseas collect and submit information on the agricultural situation in more than 130 countries to USDA's Foreign Agricultural Service (FAS), which maintains the GAIN reports.

Production, Supply, and Distribution (PSD) data in GAIN reports are NOT official USDA data, but represent estimates made by FAS Attachés. Official USDA PSD data are determined after analyzing all overseas reports and drawing on additional sources, including more than 1,500 documents received from private and public sources around the world, global weather information, and satellite imagery analysis. After this analysis, official USDA data are released in USDA's World Agricultural Supply and Demand Estimates monthly report and in FAS' World Production, Market, and Trade reports.

Det er mulig å søke i USDAs database basert på produkter, herunder «Fishery Products» og ut fra markedsland. Man kan også abonnere på rapporter fra GAIN og få informasjonen tilsendt på epost. Eksempelvis gir GAIN-rapporter ofte informasjon om regelverksutvikling hvor ambassadene har gjort jobben med å oversette utkast til regelverk på engelsk, samtidig som man gjerne gir korte vurderinger av innholdet. I noen tilfeller fanges også sakene opp av GAIN-systemet før de blir til notifikasjoner i WTO. Saken under handler eksempelvis om utkast til nye opprinnelsesregler ved import til den Eurasiske økonomiske union som (ennå) ikke har blitt notifisert til WTO.

Voluntary _ Public

Date: 11/16/2016

GAIN Report Number: RS1665

Russian Federation

Post: Moscow

Draft decision on approval of EAEU Rules of Origin

Report Categories:

FAIRS Subject Report

Approved By:

Rachel Vanderberg

Prepared By:

Staff

Report Highlights:

The Eurasian Economic Commission (EEC), the regulatory body of the Armenia-Belarus-Kazakhstan-Kyrgyzstan-Russia Eurasian Economic Union (EAEU), published the draft Decision “On approval of rules for definition of origin of goods imported into the customs territory of the Eurasian Economic Union (non-preferential rules of definition of Origin of Goods)” for public comments. The comment period for this draft will close on November 23, 2016. As of the date of publication of this report, FAS/Moscow does not believe this measure has been notified to the World Trade Organization.

Interested parties are encouraged to send their comments and concerns directly to EEC at burkov@ecommission.org or agmoscow@usda.gov and Justin.Schwegel@fas.usda.gov.

3. Notifikasjoner på SPS- og TBT-området

I kapittel 3 ser vi nærmere på sjømatrelaterte notifikasjoner på SPS- og TBT-området. Disse avtalene gjelder både handelen med fisk/fiskeprodukter og landbruksprodukter. SPS-avtalen omfatter tiltak for å sikre folkehelse, dyre- og plantehelse samtidig som handelen i minst mulig grad skal bli berørt. TBT-avtalen omfatter tekniske reguleringer mer generelt. Tekniske handelshindringer er identifisert som den største gruppen av handelsbarrierer utenom toll, og denne typen handelshindringer har blitt mer utbredt etter hvert som andre typer handelsbarrierer har blitt redusert. Det er derfor interessant å se nærmere på hvor hyppig det forekommer sjømatrelaterte notifikasjoner på SPS- og TBT-området, hvilke medlemsland som notifiserer og hva notifikasjonene handler om. I tillegg ser vi nærmere på saker som blir handelsproblemer, såkalte «Specific Trade Concerns – STCs) på sjømatområdet.

3.1 Oversikt over sjømatrelaterte SPS-notifikasjoner

For å få en oversikt over sjømatrelaterte notifikasjoner på SPS-området, er det foretatt et søk i SPS-IMS. Resultatet av søket viser at det totalt har vært 363 notifikasjoner under HS03¹⁶ i perioden fra 1. januar 2012 til 1. juli 2017. Det er 43 medlemsland som står for disse notifikasjonene og i snitt har det vært 63 sjømatrelaterte notifikasjoner per år mellom 2012 og 2016.

Tabell 4 viser sjømatnotifikasjoner for WTO-medlemmer med mer enn 10 notifikasjoner i den samme perioden. Japan topper lista, fulgt av USA og Australia. Russland, som har vært medlem siden 2012, har innført hele 23 notifiserte SPS-tiltak som omhandler sjømat. Brasil kommer også høyt opp på lista som nummer 5 med 21 notifikasjoner. Vi har her valgt ut Brasil for å illustrere hva notifikasjonene handler om. Det fremgår av tabell 5 at Brasil har notifisert en rekke SPS-notifikasjoner av betydning for norsk sjømateksport. Blant annet omhandler disse nye krav til registrering av eksportører og produkter, sertifikater, merking og kvalitetsnormer som det er nødvendig å tilfredsstille for å sikre adgang til det brasilianske markedet.

---

¹⁶ Søk i HS03 innbefatter “Fish and crustaceans, molluscs and other aquatic invertebrates”. Fiskemel- og olje er ikke inkludert (HS05).

Tabell 4 SPS-notifikasjoner, sjømat

Land	Antall
Japan	57
USA	38
Australia	25
Rusland	23
Brasil	23
Kinesisk Taipei	18
Filippinene	18
Mali	17
Saudi-Arabia	13
Korea	12
Guinea	12
Mexico	10
Total	363

Tabell 5 Brasil – sjømatrelaterte SPS-notifikasjoner^{17 18}

WTO-Referanse	Innhold
G/SPS/N/BRA/1214 ¹⁹	Procedures for registration , renewal, modification, audit and cancellation of registration of animal products
G/SPS/N/BRA/1184 ²⁰	Categories of animal products to be adopted for foreign establishments interested in enable bovine, pork, equidae, poultry, fish, dairy, honey and eggs products for export to Brazil
G/SPS/N/BRA/1213 ²¹	Draft that approves Technical Regulation regarding identity and quality standards applied for frozen fish.

¹⁷ Tabellen viser hovednotifikasjonen (regular notification), men det kan være knyttet flere notifikasjoner til den i form av tillegg, korrigeringer, eller revisjoner (addendum, corrigendum, revisions).

¹⁸ Fra 1. januar 2012 til 1. juli 2017.

¹⁹ Denne notifikasjonen har fire addendum og ett corrigenda.

²⁰ Denne notifikasjonen har ett addendum og ett corrigendum.

²¹ Denne notifikasjonen har ett addendum.

G/SPS/N/BRA/1203	Procedures for equivalence recognition of foreign sanitary inspection systems with regard to export animal products to Brazil
G/SPS/N/BRA/426 ²²	Procedures for importation of aquatic animals for ornamental purpose intended for trading (<i>withdrawn</i>)
G/SPS/N/BRA/901 ²³	The notified regulation standardizes the international certificates for fish and fishery products to be exported to Brazil.
G/SPS/N/BRA/939	Mandatory declaration in the label of packaged food
G/SPS/N/BRA/912	Health certificate for fish and fish products from wild fisheries
G/SPS/N/BRA/876	Prescriptive data necessary in order to apply for registration of foreign establishments to export fish and fishery products to Brazil
G/SPS/N/BRA/871	Draft of the Hazard Identification of Import Risk Analysis of shrimp obtained from fisheries and/or aquaculture intended for human consumption
G/SPS/N/BRA/848	Additional declaration for international sanitary certificates used for fish and fishery products exported to Brazil as raw material for processed products to be exported to the European Union
G/SPS/N/BRA/825	National Program for Hygienic and Sanitary Control of Bivalve Molluscs

---

²² Denne notifikasjonen har ett addendum.

²³ Denne notifikasjonen har ett corrigendum og to revisjoner.

3.2 Oversikt over sjømatrelaterte TBT-notifikasjoner

For å få en oversikt over sjømatrelaterte notifikasjoner på TBT-området har vi foretatt et søk i TBT-IMS de siste fem årene fra 1. januar 2012 til 1. juli 2017. Resultatet av søket viser at det totalt har vært 124 notifikasjoner som har relevans for sjømatområdet. Det er 33 medlemsland som står for disse notifikasjonene og i snitt har det vært 22 sjømatrelaterte notifikasjoner per år (2012-2016).

Tabell 6 Sjømatrelaterte notifikasjoner på TBT-området (2012-2017)

2012	2013	2014	2015	2016	2017	Totalt 2012-17 ²⁴
18	14	31	20	27	14	124

Det oppgis flere ulike formål for de notifiserte reguleringene herunder forbrukerhensyn, kvalitet, merking, folkehelse, dyre- og plantehelse, miljøhensyn og forebygging av handelsbarrierer/forenkling.

Notifikasjonene fordeler seg på sju hovedtema, slik det fremgår av tabellen under.

Tabell 7 Notifiserte TBT-regulerings formål

Notifiserte regulerings formål	Antall
Forbrukerhensyn, forbrukerbeskyttende tiltak	44
Kvalitetskrav	5
Forbrukerinformasjon/merking	7
Forebygging av handelsbarrierer, handelsforenkling	2
Folkehelse	55
Dyre- og plantehelse	2
Miljøvern	1
Andre	8
Total	124

---

²⁴ Fra 1. januar 2012 til 1. juli 2017.

Tabell 8 Land med flere enn 5 TBT-sjømatrelaterte notifikasjoner (2012-2017)

Land	Antall
Uganda	23
Brasil	11
Sør-Afrika	10
Oman	7
Arabiske Emirater	6
Filippinene	6
Saudi-Arabia	6
Kuwait	5
Total	124

Tabell 8 viser WTO-medlemmer som har notifisert mer enn 5 sjømatrelaterte TBT-notifikasjoner i perioden 1. januar 2012 til 1. juli 2017. Uganda er det landet som har notifisert flest sjømatrelaterte notifikasjoner (23), fulgt av Brasil (11) og Sør-Afrika (10) i perioden. I forhold til relevansen for norsk sjømateksport, ser vi nærmere på de to sistnevnte.

Tabell 9 Brasil - sjømatrelevante TBT-notifikasjoner²⁵

WTO-referanse	Innhold
G/TBT/N/BRA/701 ²⁶	Draft technical regulation establishing the identity and quality requirements that must meet frozen fish obtained from raw material fresh, thawed or frozen species of fish or Aquaculture, submitted to freezing in its final preparation.
G/TBT/N/BRA/676 ²⁷	Draft technical regulation establishing procedures for registration , renewal, audit and cancellation of animal products registration produced by Brazilian registered manufactures or listed in the Federal Inspection Service (SIF) and foreigners manufactures authorized to export to the country .

²⁵ Tabellen viser hovednotifikasjonen (regular notification), men det kan være knyttet flere notifikasjoner til den i form av tillegg, korrigeringer, eller revisjoner (addendum, corrigendum, revisions). Søket er et fritekstsøk på sjømat i perioden fra 1. januar 2012 til 1. juli 2017.

²⁶ Denne referansen har to addendum.

²⁷ Denne referansen har ett corrigendum.

G/TBT/N/BRA/639 ²⁸	Draft technical regulation establishing scientific and common names for the main species of fish of commercial interest, to be adopted in the fish products labelling process to be inspected by the Ministry of Agriculture, Livestock and Food Supply.
G/TBT/N/BRA/592	Provisions on the mandatory declaration in the label of packaged food , of recognized sources of food allergies or food intolerances in sensitive persons.
G/TBT/N/BRA/426 ²⁹	Draft technical regulation which sets the identity and quality standards applied to canned fish , not covered in specific regulations for the national market and to exports.
G/TBT/N/BRA/394 ³⁰	Draft technical regulation which sets the identity and quality standards applied to canned tuna and bonito fish for the national market and the exports.

Tabell 9 viser at Brasil har flere sjømat-relevante notifikasjoner på TBT-området. Noen notifikasjoner har et innhold som er generelt for alle typer matvarer slik som prosedyrer for å registrere varer som skal eksporteres til det brasilianske markedet og krav til vare-/handelsnavn ved merking. Andre notifikasjoner er direkte knyttet mot sjømat herunder kvalitetskrav for frossen og hermetisk fisk.

Tabell 10 viser at Sør-Afrika har flere sjømatrelevante TBT-notifikasjoner herunder krav til merking, krav til tilsetning av vitaminer og mineraler i fiskeprodukter som er tilsatt mel, generelle krav til tilsetningsstoffer, maksimalt tillatt nivå av metaller og toxiner i matvarer. Notifikasjonene viser også til nasjonale standarder for det sørafrikanske markedet som har relevans for sjømat.

---

²⁸ Denne referansen har ett addendum.

²⁹ Denne referansen har ett addendum.

³⁰ Denne referansen har ett addendum.

Tabell 10 Sør-Afrika - sjømatrelevante TBT-notifikasjoner³¹

WTO-referanse	Innhold
G/TBT/N/ZAF/204	The draft regulations require the mandatory fortification of maize meal and wheat flour with vitamins and minerals excluding those maize and wheat products as specified in the definitions for maize meal and wheat flour. Relevant for e.g., preparations of meat, of fish or of crustaceans, molluscs or other aquatic invertebrates
G/TBT/N/ZAF/211 ³²	The proposed Regulation makes provision for the Maximum Levels of Metals in Foodstuffs
G/TBT/N/ZAF/210 ³³	The Regulation makes provision for the Maximum Levels of Fungus-Produced Toxins in Foodstuffs
G/TBT/N/ZAF/201	This amendment requires that live lobsters , for human consumption, which are to be offered for sale, comply with this compulsory specification and the requirements of the South African National Standard (SANS) 1680
G/TBT/N/ZAF/194	The proposed Regulation makes provision for the requirements for the use of food additives .
G/TBT/N/ZAF/178 ³⁴	This amendment requires that frozen fish, marine molluscs , and products derived therefrom, for human consumption, which are to be offered for sale, comply with this compulsory specification and the requirements of the South African National Standard (SANS) 585: 2014
G/TBT/N/ZAF/66	The proposed regulation makes provision for the labelling and advertising of pre-packaged foodstuffs under the control of the Department of Health, in terms of the Foodstuffs, Cosmetics and Disinfectants Act, 1972 (Act 54 of 1972).

³¹ Tabellen viser hovednotifikasjonen (regular notification), men det kan være knyttet flere notifikasjoner til den i form av tillegg, korrigeringer, eller revisjoner (addendum, corrigendum, revisions). Disse oppgis i fotnoter. Søket er et fritekstøk på sjømat i TBT-IMS i perioden fra 1. januar 2012 til 1. juli 2017.

³² Denne referansen har ett corrigendum.

³³ Denne referansen har ett corrigendum.

³⁴ Denne referansen har ett addendum.

3.3 Sjømatrelaterte handelsproblemer (STCs)

Den økende tendensen til å notisere nye og endrede reguleringer i WTO kan ses som positivt i forhold til å sikre økt åpenhet/transparens. Samtidig kan økningen i notifikasjoner ses på som tegn på et stadig mer omfattende og kompleks landskap av reguleringer som bedriftene må forholde seg til i internasjonal handel. For mens medlemmene notisere stadig flere reguleringer, har også antallet saker som tas opp som handelsproblemer i WTO-komiteene økt. Såkalte STCs «Specific Trade Concern» betegner saker medlemmer anser som problematisk for handelen og dermed ønsker å ta opp med et annet medlem innenfor rammen av WTOs komiteer. STCene er ikke en del av tvisteløsningssystemet i WTO og må heller ikke anses som et slags forstadie til tvisteløsning. En sak trenger heller ikke å ha vært tatt opp som STC før den kan bringes inn for formell tvisteløsning i WTO.

Tabell 11 gir en oversikt over sjømatrelaterte STCs i SPS-komiteen fra 1995 frem til 1. juli 2017. Av totalt 416 STCs var 18 saker sjømatrelatert. Et tilsvarende søk for TBT-komiteen viser totalt 6 sjømatrelaterte saker.³⁵ Vi bruker derfor SPS-området som eksempel i fremstillingen under.

Å ta opp en sak som STC kan tjene flere formål. For det første kan det bidra til å utveksle informasjon og synspunkter, slik at spørsmål av betydning for handelen mellom landene blir bedre belyst og gir grunnlag for løsninger på konkrete utfordringer. For det andre kan saker tas opp for å markere at et medlem er kritisk til reguleringer et annet medlem vil innføre eller har innført i forhold til implementering og etterlevelse av WTO-regelverket. Ofte foregår det konsultasjoner mellom partene som er uenige parallelt med at saker tas opp i komiteene. Poenget med å løfte saken inn i den multilaterale rammen å imidlertid å gi en annen tyngde til prosessen enn det konsultasjoner på bilateralt nivå kan gi. Den parten som blir utfordret gjennom at saken tas opp som STC må svare for seg i påhør av alle medlemmene, og andre medlemsland gis mulighet til å ta stilling til om de også har interesse i saken og evt. vil støtte opp om kritikken.

I noen tilfeller har saker som tas opp som STC vært notisert. 2016 var eksempelvis ca. 60 prosent av de nye handelsproblemene som ble tatt opp i TBT-komiteen knyttet til forhold som tidligere hadde vært notisert (WTO, 2017b). Dette tyder på at notifikasjonene gir viktig informasjon som gjør medlemmene i stand til å respondere i forhold til saker som er viktig for handelen. I andre tilfeller er manglende notifisering en viktig del av kritikken og dermed manglende muligheter

---

³⁵ STC383, STC492, STC446, STC37, samt STC290 (hermetiserte sardiner), og STC96 (fiskehoder) hvor Norge har vært ett av landene som har tatt saken i TBT-komiteen.

for andre land til å komme med innspill til nye eller endrede reguleringer. I noen tilfeller er partene rett og slett uenige om hvorvidt det aktuelle regelverket skulle ha vært notifisert. For eksempel var et element i «karantene-saken» mellom Norge og Kina at Norge ikke kunne se at det nye regelverket var notifisert til WTO. Kina mente på sin side at reglene utgikk fra- og var utformet i tråd med annet lovverk som Kina tidligere hadde notifisert og at det derfor ikke var behov for noen ny notifikasjon i saken.

Kinas innføring av nye inspeksjon- og karanteneregler betydde i praksis at norsk laks ikke lenger hadde adgang til det kinesiske markedet. I utgangspunktet begrunnet Kina behovet for strengere kontroll med importen av laks med blant annet funn av fiskelus, patogene mikro-organismer og rester av veterinære medisiner. Fra norsk side har man blant annet vist til manglende dokumentasjon for disse påstandene mot norske produkter, og at det norske prøvetakingsregimet har vist akseptable nivå av fremmedstoffer mv. helt siden slutten av 1990-tallet. Norge tok opp problemene (STC319) første gang i 2011 og deretter syv ganger senere. I denne saken har Norge fått støtte fra EU, Sveits og USA. I 2015 ble det registrert en ny sak i SPS-komiteen (STC389) fordi Kina innførte nye restriksjoner som kun rettet seg mot Norge med en utvidelse av restriksjonene til å gjelde all sjømat. Sistnevnte sak har vært tatt opp to ganger. Dette betyr at Norge og Kina har vært i dialog om importreguleringene som har rammet norsk sjømat totalt 10 ganger i SPS-komiteen i tillegg til en lang rekke bilaterale konsultasjoner. Uten å gå nærmere inn på årsaker og håndteringen av denne saken, kan det nevnes at Norge og Kina nå har inngått en avtale om å normalisere handelen og fjerne restriksjonene.

En annen sak som Norge har tatt opp i SPS-komiteen er den såkalte fiskemelsaken som ble tatt opp fire ganger i perioden fra 2001 til 2005. Her stod Norge sammen med Chile og Peru i å ta opp saken («raising the concern») med støtte fra Ecuador, Island og USA («supporting the concern») (STC 97). Saken dreide seg om EUs forbud mot fiskemel i dyrefor som følge av kugalskap i Storbritannia på 1990-tallet. Forbudet gjaldt i hele EØS-området. I Norge skjer produksjon av dyrefor med og uten fiskemel på samme produksjonslinje, men produksjonen skjer adskilt på ulike tidspunkter etter strenge hygienekrav. Fra norsk side anså man derfor at det norske dyreforet ikke utgjorde noen risiko i forhold til kugalskap og man ønsket derfor unntak fra forbudet. Saken ble rapportert inn som delvis løst så sent som i 2013. Mer enn 10 års strid med EU har endt med at Norge har måttet akseptere EUs regelverk, hvor produksjonslinjene for dyrefor med og uten fiskemel skal være fysisk separert.

Som nevnte ovenfor, har Norge fått støtte fra andre medlemsland for saker Norge har tatt opp i SPS-komiteen. I tillegg tar andre medlemsland opp saker som Norge har interesse av. En slik sak er eksempelvis STC377 hvor Kina har tatt opp Brasils

notifiserte regulering³⁶ med krav om internasjonale sertifikat for fisk og fiskeprodukter. Innholdet i notifikasjonen var at alle land, bortsett fra Argentina, Canada, Chile og Uruguay, måtte ha et nytt sertifikat fra 1. januar 2014. Dette ble problematisk siden den nye versjonen av sertifikatet ikke hadde blitt gjort kjent før 21 januar samme år. Kina hadde sendt en konkret forespørsel om mulighet for en gammelt sertifikat kunne gjelde i en overgangsperiode, men Brasil avviste dette. Imidlertid godtok Brasil at varer som hadde blitt stoppet på grensen kunne frigis dersom gamle sertifikater ble erstattet. I april 2014 hadde Kina utstedt nye sertifikater, men likevel ble 170 leveranser stående på grensen. Kina og Brasil har i ettertid ikke rapportert inn om saken er løst til SPS-komiteen.

En annen aktuell sak er STC415 hvor Kina har tatt opp USAs importregulering for sjømat («US Seafood Import Monitoring Program – SIMP») for å bekjempe IUU-fiske og ulovlig omsetning av sjømat. Ifølge Kina, er reguleringen i strid med en rekke WTO-prinsipper herunder at tiltak skal være minst mulig handelsbegrensende, krav til åpenhet, nasjonal behandling og vitenskapelig grunnlag. På det tidspunkt Kina tok opp saken, var reguleringen offentlig publisert men ikke notifisert til WTO. Kina etterlyste derfor en notifisering fra USA slik at medlemslandene kunne få minst 60 dager til å komme med innspill og en 6 måneders overgangsperiode før reguleringen ble gjort gjeldende. Kina kritiserte særlig reguleringens krav om at sporing og fangstsertifikater kun ville gjelde for importert sjømat. Kina påpekte også manglende vitenskapelig- og risikobasert grunnlag for reguleringen, siden den på sikt vil gjelde alle arter og at den ikke skiller mellom vill-fanget og oppdrettet sjømat. Kina viste også til at reguleringens krav til informasjon ville være overlappende med andre reguleringer og således pålegge eksportører unødig byrde og kostnader. Saken har vært tatt opp i SPS-komiteen både i 2016 og 2017 og andre land som Russland, Chile, Filippinene og Ecuador har meldt sin interesse for saken i SPS-komiteen.³⁷ I forhold til både sertifikatsaken med Brasil og IUU-saken med USA har Norge klare interesser, men så langt har man ikke brukt SPS-komiteen til å markere sine standpunkt.

På SPS-området har 416 saker blitt tatt opp som handelsproblemer mellom 1995 og 2016. Av disse har 148 saker status som løst og 32 søker status som delvis løst. I de øvrige 236 sakene er det ikke rapportert om noen løsning (WTO, 2017a). I de enkleste sakene kan utveksling av informasjon og synspunkter være tilstrekkelig, i andre tilfeller dør saker ut fordi omstendighetene endrer seg. Men partene lykkes også i å bli enige om tilpasninger som kommer de aktuelle innvendingene i møte. Ifølge en studie av Horn, Mavroidis, and Wijkström (2013), var 63 prosent av SPS-

---

³⁶ Referanse til notifikasjonen G/SPS/N/BRA/901

³⁷ Russland har i tillegg tatt opp saken i varerådet og har oppfordret til samarbeid mellom medlemslandene for å følge opp saken videre.

sakene og 69 prosent av TBT-sakene løst etter å ha blitt tatt opp 1-2 ganger i komiteene. I tillegg viste de til at omkring 40 prosent av de vanskelige SPS-sakene og omkring halvparten av de vanskelige TBT-sakene var blitt løst (saker som hadde blitt tatt opp på flere enn 3 komitémøter). Et annet viktig poeng er at de fleste saker som tas opp som handelsproblemer aldri blir formelle tvister i WTO. Muligheten for å bruke komiteene, i tillegg til bilaterale konsultasjoner, er med andre ord med på å avklare og løse handelsproblemer på et nivå hvor man unngår å sette saker på spissen og gå inn i de formelle rammene for tvisteløsning: «*..the Committees... appears to be a well-functioning mechanism to address a broad range of non-tariff trade concerns coming under their purview... this important, but seemingly less well known form of conflict resolution, is conducted in the shadow of formal adjudication in the Dispute Settlement System*» (Horn et. al. 2013:31).

Tabell 11: Oversikt over sjømatrelaterte handelsproblemer (STCs) i SPS-komiteen (1995- juli 2017)³⁸

Number	Description	Member, maintaining	Member, raising	Status
8	Ban on salmon imports	Australia	Canada, USA	R
11	Restrictions on levels of copper and cadmium in imported squid	Spain, EU	USA	R
33	Salmonella-related restrictions on fishmeal imports	European Union	Chile, Peru	PR
72	Measures regarding canned tuna in oil	Belgium, EU	Philippines	NR
77	Restrictions on canned tuna	Egypt	Thailand	NR
85	Import restrictions on prawns and prawn products	Australia	China, Thailand	PR
97	Restrictions on the use of fishmeal	EU	Chile, Norway , Peru	PR
130	Restrictions on shellfish	EU	Indonesia	NR
157	Quarantine measures for the entry and exit of aquatic products	China	EU	R
171	Animal health conditions and certification of live fish	EU	Australia	R
289	Measures on catfish	USA	China	NR
319	Chinese quarantine and testing procedures for salmon	China	Norway	NR
344	Measures on shrimp	Brazil	Ecuador	NR

³⁸ R=resolved, PR=Partly resolved, NR=Not resolved.

359	Strengthened import restrictions on fishery products with regard to radionuclides	Korea	Japan	NR
377	Brazil's regulation on international certificates for fish and fishery products	Brazil	China	NR
389	Chinese import regime, including quarantine and testing procedures for fish	China	Norway	NR
390	The Russian Federation's import restrictions on processed fishery products from Estonia and Latvia	Russian Federation	European Union	NR
415	US seafood import monitoring program	USA	China	NR
Total	18/416			

4. Arbeidet med notifikasjoner i Norge: Organisering og erfaringer ³⁹

4.1 Prosedyrer og samarbeid

I Norge er det Utenriksdepartementet som har det overordnede koordineringsansvaret for alle WTO-notifikasjoner. På SPS-området har imidlertid Landbruks- og matdepartementet (LMD) fått delegert ansvar for koordinering av oppfølging av SPS-avtalen. LMD er kontaktpunktet som mottar og videreformidler kommunikasjon fra SPS-sekretariatet i Genève. Det er kanskje på SPS-området det har vist seg særlig viktig å ha fokus på sjømat. LMD skal observere og vurdere, med evt. bistand fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD), om innkommende notifikasjoner kan ha betydning for Norge og formidle relevante notifikasjoner til øvrige departementer, Mattilsynet, næringsorganisasjonene og andre interessenter. Notifikasjoner som angår offentlig regelverk, herunder sertifikater og inspeksjoner, skal sendes til Mattilsynet for vurdering etter at førstesortering er gjort av LMD. Mattilsynet skal gjennomgå og kommentere disse med sikte på å unngå at det innføres regelverk som ikke er i samsvar med SPS-avtalen. Mattilsynet skal utarbeide eventuelle kommentarer til notifikasjonene som sendes via LMD til SPS-sekretariatet eller det aktuelle lands myndigheter (DEP, 2016, p. 31).⁴⁰ I forhold til øvrig WTO-regelverk, må NFD løpende sortere ut sjømatrelevante notifikasjoner.⁴¹ Mattilsynet har ikke ansvar på andre WTO-områder tilsvarende den rollen de har på SPS-området, og mottar ikke andre typer notifikasjoner.

---

³⁹ Fremstillingen av norsk organisering og erfaringer med WTO-notifikasjonene bygger på intervju med Utenriksdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet (7. desember 2016), Mattilsynet (12. desember 2016), Landbruks- og matdepartementet, og Norges sjømatråd (13. desember 2016).

⁴⁰ Når det gjelder notifiseringer *fra Norge til WTO* på SPS-området, skal disse sendes gjennom UD med kopi til LMD. Hvert av departementene har ansvar for at regelverk på sitt område blir notifisert i henhold til forpliktelsene i SPS-avtalen. EU notifiserer også på vegne av EØS-landene på det veterinære området, og i noen grad på det plantesanitære området. Dette har som konsekvens at det er få notifiseringer fra Norge (DEP, 2016).

⁴¹ LMD er såkalt «enquiry point», mens UD er «notification point» for SPS-saker. I TBT-saker er Standard Norge «enquiry point», mens UD er «notification point».

4.1.1 **Dele informasjon, men hva med oppfølgingen?**

LMD viser til at de ukentlig mottar mange notifikasjoner og at flere av disse kan være fra viktige markeder for sjømat slik som USA, Japan og Indonesia. LMD anslo at det kan være snakk om et sted mellom 5 og 10 saker i måneden på SPS-området som berører sjømat direkte. Noen notifikasjoner er generell for matområdet, eksempelvis almene kontrollrutiner eller standarder. Det fremgår som regel om notifikasjonen omhandler sjømat eller ikke. I så tilfelle må man gjennomgå hvorvidt den nye eller endrede reguleringer som vil gi noen utfordringer for norske næringsaktører, og evt. få gitt beskjed om hvilke endringer næringa må tilpasse seg fremover. Det kommer mange notifikasjoner som man umiddelbart kan sjalte ut, slik som notifikasjoner som kun omhandler en annen spesifikk handelspartner enn Norge.

LMD videresender alle SPS-notifikasjoner til NFD og Mattilsynet. LMD gjør en grovsortering og sender noen ganger med evt. kommentar om hvilke notifikasjoner NFD og Mattilsynet særlig bør se nærmere på. Det blir i alle tilfeller opp til NFD og Mattilsynet å vurdere og evt. foreta seg noe opp mot landene som har notifisert. LMD påpekte at de ikke har noen rolle og ikke vet hva som skjer i forhold til notifikasjonene på sjømat etter at de har sendt dem fra seg. Det blir opp til NFD og Mattilsynet å følge opp sjømatsakene eksempelvis gjennom å ta kontakt med det notifiserende landet for mer informasjon, merknader og kommentarer.

Mattilsynets påpeker at deres rolle i forhold til SPS-området inkl. notifikasjonene er klar. Problemet er tid og kompetanse på området, ikke minst i å forstå hva som ligger i de notifikasjonene som kommer inn. Mattilsynets erfaring med å følge opp saker er noe blandet. I hastesaker har Mattilsynet enkelte ganger henvendt seg direkte til kontaktpunktet i det notifiserende landet. Men hovedsakelig sender de sine kommentar og innspill til NFD. De viser til at de sjeldent har kunnet følge med på hva som faktisk skjedde videre i saker hvor da har kommet med innspill. De har ikke mottatt noen direkte svar på kommentarer og innspill de har gitt.

4.1.2 **The devil is in the details**

Alle notifikasjoner som kommer inn i løpet av et år utgjør en svært stor mengde informasjon, og det vil i praksis ikke være mulig å gå inn i dybden på hver notifikasjon som mottas. Ifølge UD opplever man at man i stor grad fanger opp relevante notifikasjoner. UD peker likevel på at det i noen tilfeller har vært vanskelig å fange opp alle notifikasjonene som kan ha betydning, ikke minst på grunn av detaljnivået. UD gav et eksempel fra TBT-området og en regulering om

gassbeholdere i det chilenske markedet. Generelt fulgte reguleringen internasjonal standard, men unntaket var kravet til ventilen som fulgte en avvikende nasjonal standard. Denne viktige detaljen fremgikk imidlertid kun av en fotnote. I praksis ville det bety at en norsk leverandørbedrift (med 80% av verdensmarkedet på denne typen gassbeholdere) kunne bli stengt ute fra det chilenske markedet, fordi man brukte en annen type ventil enn det kravet i fotnoten tilsa. Saken ble tatt opp med Chile og den fant sin løsning, men den illustrerer likevel utfordringene man kan støte på i håndteringen av notifikasjonene.

4.1.3 Babels tårn-problemer

Det er et krav at notifikasjonen skal være på ett av de tre offisielle språkene i WTO (engelsk, fransk, spansk), men det er ikke et krav at selve reguleringen som notifiseres skal være oversatt. Eksempelvis har det i nyere tid kommet relevante notifikasjoner fra Vietnam og Korea på sjømatområdet hvor reguleringen ikke har vært tilgjengelig på engelsk. Man kan i slike tilfeller forsøke å få tak i mer informasjon via den norske ambassaden i markedslandet. Ambassaden kan be om en kortversjon eller nærmere beskrivelse/forklaring eller evt. tilgjengelig oversettelse. Norge vil som et lite land i noen grad også kunne lene seg på store ressurssterke aktører som USA og EU. De store aktørene har ressurser og evne til å adressere viktige forhold, selv om det ikke alltid er slik at andre land har de samme interessene som Norge. I noen tilfeller kan man likevel ha mulighet å være gratispassasjer, for eksempel når det gjelder tilgangen på oversettelser av reguleringer. Mattilsynet har blant annet forsøkt å kontakte matråden i Brussel for å forhøre seg om noen av EU-landene har foretatt en oversettelse som man kan få tilgang til. LMD viste til et eksempel hvor man fikk hjelp fra EU-kommisjonen gjennom deling av en uoffisiell oversettelse til portugisisk i forhold til en ny brasiliansk regulering som påvirket leveranser fra norske fartøy. Det synes imidlertid som noe usikkert å gjøre seg avhengig av tilfeldige velvillige personer i andre land. SPS-komiteen har derfor drøftet muligheten for å bygge opp en database hvor man både kan legge inn offisielle og uoffisielle oversettelser til WTO-språkene som kan deles til alle medlemmer. Det hender ofte at USA eller EU har hatt ressurser til å foreta oversettelser som kan være nyttig for andre mindre ressurssterke land å få tak i. Til tross for at man skulle stå ovenfor en uoffisiell oversettelse, kan det være langt bedre å ha tilgang til et slikt dokument enn ingen oversettelse. I alle fall som et første inntak til å finne ut hva notifikasjonen handler om.

4.1.4 Viktige saker har «gått hus forbi»

De fleste handelsproblemer som blir håndtert, skjer ifølge Mattilsynet som følge av at næringsaktører har opplevd konkrete problemer i sine markeder og rapporterer dette inn til dem. Dette har i visse tilfeller vært saker som har vært notifisert, men hvor verken LMD, NFD eller Mattilsynet har klart å få fange det opp. En slik sak er Brasils regelverk med krav til innfrysningstid av fisk til minus 5 grader i løpet av 2 timer. Ifølge Norges sjømatråd ble denne saken meldt inn fra næringen i august 2016. Det viser seg imidlertid at regelverket ble notifisert til SPS-komiteen i WTO i 2010. Hadde man greid å fange opp notifikasjoner når den forelå, hadde man kunnet kommet med innspill innen tidsfristen og mest sannsynlig eliminert problemet for Norges del.

En annen sak med Brasil dreier seg om et krav til PH-verdi på sjømat på mellom 6,2 og 6,8. Ifølge Norges sjømatråd, har Brasil trolig satt kravet på et relativt lavt nivå for å hindre juks med fisk hvor PH-verdien er forhøyet på grunn av tilsetning av fosfat. Næringen ble kjent med dette kravet, etter at det viste seg å bli et problem for import av lysing fra Argentina. Det er uklart om reguleringen, som skal være innført i 2005, har vært notifisert til WTO. Fra norsk side ble man ikke klar over saken før i januar 2016.⁴²

Nofima har kommet med en faglig uttalelse om at norsk klippfisk vanligvis har en PH-verdi på mellom 6,4 og 6,5 og således normalt vil falle innenfor kravene i det brasilianske regelverket. Dog kan man ikke garantere at ikke PH-verdien av naturlige årsaker kan komme over eller under grenseverdiene som er satt. Hadde man kommet i dialog om begrunnelse og utforming av regelverket på et tidlig tidspunkt, kunne man luke ut denne typen problem og man hadde hatt minimum et halvt år på seg til å foreta eventuelle tilpasninger.

Det er også en tredje sak med Brasil, hvor det er uklart om Brasil faktisk har notifisert og Norge burde ha fanget opp saken og kommet med innspill. Næringen har imidlertid blitt kjent med at Brasil har regler om oppbevaring av fisk hvor kravet er 0-4 grader dvs. kjølt fisk ved «point of sale». I forhold til klippfisk er det omkring 10% prosent av fisken som oppbevares kjølt, mens det vanlige er å ha fisken i kasser i romtemperatur når den selges. Markedskreftene har gjort at saken til nå ikke har blitt et stort problem i praksis. Det vil imidlertid bli utfordrende dersom Brasil velger å håndheve denne regelen som har vært «sovende» siden 2000.

---

⁴² En relevant notifikasjon kan være: G/TBT/N/BRA/40: Ministerial Act number 142, July 24th, 2002 (Portaria no. 142 de 24 de julho de 2002), issued by Inmetro, on criteria for the determination of net weights of glazed fish, mollusc and crustacean products.

5. Overvåking og oppfølging av WTO-notifikasjoner i Chile og Canada

For å få innblikk i hvordan andre land med offensive sjømatinteresser jobber med WTO-notifikasjonene, har vi valgt ut Canada og Chile som eksempler. Intervju med relevante aktører i kanadisk og chilensk forvaltning ble gjennomført i juni og juli 2017 (se intervjuguide i vedlegg 1).⁴³

5.1 Intern organisering og prosedyrer for arbeidet med WTO-notifikasjonene

I **Chile** er ansvaret for WTO-notifikasjonene delt mellom utenriksdepartementet som har TBT-saker og øvrige WTO-avtaler (Ministerio de Relaciones Exteriores Dirección General de Relaciones Económicas Internacionales, DIRECON) og Landbruksdepartementet (Servicio Agrícola y Ganadero, SAG) som har ansvar for SPS-området.

Det er 2-3 ansatte i Direcon og 3-4 ansatte i SAG som er involvert i arbeidet med å overvåke innkommende notifikasjoner. De overvåker notifikasjonene på daglig basis og setter så sammen en oversikt som de sender ut omtrent ukentlig. I tillegg til å skaffe seg informasjon via det ordinære WTO-systemet, mottar Chile også utkast til nye reguleringer og reguleringsendringer direkte fra noen handelspartnere slik som USA. Dette er en praksis Chile verdsetter høyt fordi det gir bedre tid og anledning til å gi innspill utover de ordinære 60 dagene som gis i medhold av WTO-forpliktelsene. Notifikasjonene distribueres til en rekke ulike departementer og til private aktører slik som næringsorganisasjoner.

Chile har spesielt fokus på notifikasjoner fra viktig markedsland for chilensk eksport slik som USA, Kina, Brasil, Mexico og EU. Det er også pekt ut spesielle sektorer som skal følges ekstra nøye fordi disse er svært viktige for den chilenske økonomien slik som vinsektoren/alkohol, medisiner og medisinsk utstyr, landbruksvarer og sjømat.

---

⁴³ I forhold til Canada koordinerte kanadisk UD et møte hvor alle relevante forvaltningsaktører stilte opp samlet til intervju som ble gjennomført som telefonmøte. I forhold til Chile ble intervju gjennomført på telefon med Chilensk UD. Det lykkes ikke å få intervju med sjømatmyndighetene i Chile, men landbruksdepartementet som har det overordnede ansvaret for matområdet gav utfyllende informasjon om arbeidet med notifikasjonene på e-post.

For å kunne avgjøre om den enkelte notifikasjonen er av betydning for chilenske eksport, er det viktig at vedkommende sektorinteresser blir involvert og gjøres i stand til å kunne bidra med kommentarer og innspill. Det er særlig viktig at næringsaktørene blir involvert og kan ta stilling til om reguleringsendringer som kan kreve oppfølging. Eksempelvis jobber foreningen for chilenske vinprodusenter "Wines of Chile" systematisk med å analysere notifikasjonene og forberede kommentarer til nye og endrede reguleringer i viktige eksportmarkeder for Chilensk vin. Direcon koordinerer innspillene og sender dem ut til det aktuelle WTO-medlemmet.

Det gjøres et systematisk koordineringsarbeid internt i Chile gjennom en nasjonal kommisjon for reguleringssspørsmål. Her møtes 14 ulike instanser for å utveksle informasjon om nasjonale reguleringer som kan ha betydning for handel og om reguleringsendringer i utenlandske markeder som kan få betydning for chilenske bedrifter.

Canada har organisert arbeidet med WTO-notifikasjonene i en koordinerende enhet kalt "Canada's Notification Authority and Enquiry Point" (EQ) i utenriksdepartementet.⁴⁴ En viktig oppgave for EQ er å sikre at Canada overholder sine forpliktelser i forhold til åpenhet i WTO (transparency obligations). EQ skal blant annet sikre god kunnskap i kanadisk byråkrati om hvordan nasjonal regelutvikling og regelutforming skal foretas for å sikre at disse tilfredsstillende WTO-forpliktelsene. Det er EQ som publiserer alt nytt kanadisk regelverk. Kanadiske myndigheter ser det som viktig å være proaktiv i forhold til sine handelspartnere når det gjelder endringer de foretar i handelsrelevant regelverk. For eksempel oversendes notifikasjoner om nytt/endret regelverk direkte til viktige handelspartnere som Canada har frihandelsavtaler med. NAFTA-landene og Colombia er eksempler på handelspartnere som får en slik ekstraserivice, hvor epost sendes ut med den endelige reguleringen som vedlegg til notifikasjonen. Dette er et nyttig tiltak, siden det etablerte systemet for å formidle notifikasjoner via WTO (WTO IMS) er et passivt system medlemmene selv må oppsøke for å få tak i relevant informasjon.

Det er EQ som mottar og følger opp for alle innkommende kommentarer på kanadiske regelverk. Samtidig er det EQ som har ansvar for å holde oversikt over alle nye notifikasjoner som publiseres av andre WTO-medlemmer, samt å koordinere og følge opp alle innspill Canada gir på notifiserte regelverksendringer for å ivareta landets eksportinteresser. EQ har ansvaret for å lage oversikt over innkomne notifikasjoner og vurdere om de kan ha betydning for kanadiske

---

⁴⁴ Global Affairs Canada, Technical Barriers and Regulations Division.

bedrifter. I forhold til SPS-notifikasjoner har imidlertid Canadian Food Inspection Agency (CFIA) en egen rutine for å sikre at notifikasjonene blir vurdert ut fra ulike perspektiver.

Tabell 12 gir et eksempel på hvordan en oversikt over innkomne SPS-notifikasjoner settes opp i en tabell for intern distribusjon. På daglig basis laster CFIA ned notifikasjoner fra WTO/SPS IMS og lager en oversikt som sendes ut på epost til ulike sektormyndigheter som er med på å vurdere om noen av notifikasjonene trenger å følges opp og om det skal gis kommentarer og innspill fra Canada. CFIA koordinerer evt. kommentarer og innspill og EQ sender ut brev til det aktuelle WTO-medlemmet og har ansvaret for oppfølgingen.

Canada viser til at de mottar få sjømatrelevante notifikasjoner på TBT-området, men det hender at tematikk som merking av matvarer også omfatter sjømat. På SPS-området er det stadig flere sjømatrelevante notifikasjoner. For å vurdere om notifikasjonene kan ha betydning for kanadiske interesser er det etablert en sjekkliste på tre kriterier (triage):

- 1) **Marked:** Er notifikasjonen fra et land som utgjør et viktig marked for kanadiske varer?
- 2) **Sektor:** Har Canada et stort handelsvolum innen den aktuelle sektoren? Evt. en viss størrelse på eksportpotensiale?
- 3) **Produkt:** Er det et spesifikt produkt av betydning for kanadisk næringsliv som omfattes av notifikasjonen?

På grunnlag av informasjon om disse tre dimensjonene gjøres det en vurdering om Canada har interesser som innebærer at notifikasjonen skal ses nærmere på. Eksempelvis er eksport av hummer til Frankrike svært viktig for Canada og det gis særlig oppmerksomhet til dette markedet og til sjømat og hummer som vare.

EQ har ikke selv kapasitet til å gå i detaljer i forhold til hver enkelt notifikasjon. Notifikasjonene blir distribuert til de relevante sektormyndigheter. Sektormyndighetene kontakter relevante interessenter som oftest via næringsorganisasjoner. Innen sjømatområdet er «The Canadian Fisheries Council» og «the Canadian Lobster Council» gode eksempler på aktører som er systematisk involvert og gir innspill til notifikasjoner. I mange tilfeller er det industrien som gjør oppmerksom på reguleringsendringer i viktige markeder og ofte har de informasjon om saker lenge før det sendes ut en formell notifikasjon til myndighetene.

EQ har en ansatt som har hovedansvaret for notifikasjonsarbeidet, men koordinatoren trekker også på de 9 sin jobber med TBT-saker og de 6 personene i UD som jobber med SPS-saker ved behov. I forhold til SPS-notifikasjonene har CFIA 2 ansatte som holder oversikt over og vurderer SPS-notifikasjonene. Det er i tillegg

ansatte i fagdepartementene (trolig et sted mellom 10-20 personer) som regelmessig blir kontaktet for å vurdere om notifikasjonene kan ha betydning for Canadas handelsinteresser. Canada benytter også sine ambassader i arbeidet med å innhente informasjon og ivareta sine handelsinteresser i forhold til notifikasjonene.

Tabell 12: Eksempel Canada, oversikt over nye SPS-notifikasjoner for intern distribusjon

Subject: July 6 - WTO Notifications (Costa Rica, UAE, New Zealand, USA, Hong Kong)

Document symbol	Members	Document type	Date of distribution	Products	Regions or countries likely to be affected
G/SPS/N/CRI/188	Costa Rica	Emergency notification	05/07/2017	Cattle, swine, sheep, goats, bubaline animals and wild fauna	Colombia
G/SPS/N/ARE/119	United Arab Emirates	Emergency notification	06/07/2017	Live poultry, and poultry products including poultry meat, day-old chicks, hatching eggs	Pakistan
G/SPS/N/ARE/120	United Arab Emirates	Emergency notification	06/07/2017	Live poultry, and poultry products including poultry meat, day-old chicks, hatching eggs, except heat treated meat	Mpumalanga, South Africa
G/SPS/N/NZL/557	New Zealand	Emergency notification	06/07/2017	Seed for sowing	
G/SPS/N/USA/2171/Add.4	United States of America	Addenda regular	06/07/2017	Catfish and catfish products	
G/SPS/N/HKG/35/Add.1	Hong Kong, China	Addenda regular	06/07/2017	Horses from scheduled countries	Australia, Canada , Denmark, France, Germany, Italy, Japan, Macau China, Malaysia, New Zealand, the Netherlands, the Republic of South Africa, the United Arab Emirates, the United Kingdom (Great Britain and Northern Ireland) and the United States of America

5.2 Oppfølging av egne innspill til notifisert regelverk, samspill med notifikasjonslandet

Det er ikke noe krav at selve reguleringen som notifiseres skal legges ved notifikasjonen. Ofte vises det til en nettside hvor man kan finne dokumentene på det nasjonale språket.

Chile viste til at det som regel ikke er noe problem å få tak i reguleringene som notifiseres og sikre seg en oversettelse på engelsk eller evt. spansk. Det har imidlertid vært noen utfordringer med å få tak i oversatte tekster fra asiatiske land. Eksempelvis har Chile hatt vansker med å få ta i oversettelser av reguleringer notifisert av Indonesia. Chile bruker aktivt sine ambassader, slik som ambassaden i Jakarta, for å få ta i oversettelser som bidrar til å belyse hovedinnholdet i de reguleringer som notifiseres. I noen tilfeller får Chile tak i engelske oversettelser fra andre WTO-medlemmer slik som Australia, EU og USA.

Chile viste til at de vanligvis får tilbakemelding på kommentarer de gir til handelspartnere. Responstiden på tilbakemeldingene fra det notifiserende landet varierer fra noen få dager til flere måneder. Chile anser at det arbeidet som legges ned i å overvåke, plukke ut relevante notifikasjoner og gi kommentarer og tilbakemeldinger på disse som vel verdt innsatsen. Gjennom involvering i andre lands reguleringsprosesser anser Chile at de får gehør for innspill de kommer med som gjør at handelshindringer unngås.

Det har imidlertid vært eksempler på at det notifiserende landet ikke responderer på kommentarer som Chile har gitt. Et nylig eksempel på dette er en sak med EU om regulering av såkalte "Endocrine disruptors" som er kjemikalier som kan forstyrre det endokrine eller hormonelle systemet og føre til kreft, misdannelser og utviklingsforstyrrelser. Chile støttet to USA og Argentina når saken ble tatt opp som et handelsproblem/STC i TBT komiteen, fordi EU ikke hadde tatt hensyn til behovene disse landene hadde meldt fra om i forhold til å foreta endringer i de foreslåtte reguleringene.⁴⁵ Saken har versert i TBT-komiteen siden 2013. Status er at EU kom med et formelt svar på innvendingene fra Chile og andre WTO-medlemmer i februar 2017 og dette svaret ble så drøftet på møte i TBT-komiteen i mars 2017. Saken har så langt vært tatt opp 11 ganger og den vil trolig tas opp igjen, siden mange spørsmål fortsatt er uavklart.⁴⁶

---

⁴⁵ Saken omhandler notifikasjonene EU gjorde til TBT-komiteen med referansene G/TBT/N/EU/383 og G/TBT/N/EU/384.

⁴⁶ European Union — Revised Proposal for the Categorization of Compounds as Endocrine Disruptors of 19 February 2013 by DG Environment, G/TBT/N/EU/283, G/TBT/N/EU/283/Add.1,

Canada har tatt i bruk Eping og er svært fornøyd med funksjonaliteten blant annet som en plattform til utveksle uoffisielle oversettelser eller til å finne offisielle oversettelser som WTO-medlemmer legger ut der. Eping er også nyttig som verktøy til å sortere notifikasjoner på land og vareslag, og til å få daglige og ukentlige rapporter om nye notifikasjoner. Canada samarbeider med andre WTO-medlemmer om å få ta i oversettelser av reguleringer. Eksempelvis utveksler Australia oversettelser de har foretatt at dokumenter med særlig interesse for australsk eksport, mens Canada gjengjelder tjenesten i andre tilfeller.

Canada har utviklet et arkivsystem for å dokumentere historikken i saker som angår både kommentarer man mottar på egne notifikasjoner, og i forhold til kommentarer og innspill man gir til andre land og den respons man får fra notifikasjonslandet. Arkivmappene er organisert i måneder og år, slik at det er mulig å spore om man har kommentert på en tidligere notifikasjon eller ikke. Har man gitt kommentarer vil man finne igjen dokumentasjon på prosessen med notifikasjonslandet i den spesifikke saken. Det dokumenteres også hvorvidt Canada har bedt om utsettelse til å komme med kommentarer ut over fristen på 60 dager og om det har vært forespørsler i forhold til å ta tak i fulltekst av reguleringer. For å sikre best mulig sporbarhet skjer all korrespondanse via den offisielle WTO-kontakten. Det er EQ som ivaretar direkte kontakt med notifikasjonslandet og følger opp at man mottar tilbakemelding på innspill som gis. Prosedyren for purringer er at EQ purrer for første gang evt. etter 1 måned og deretter etter 3 måneder. Har man fortsatt ikke mottatt noe svar etter 6 måneder, flyttes saken opp fra et administrativ nivå til et politisk nivå for bilaterale konsultasjoner.

Canada viste imidlertid til at det normalt sett er et godt samarbeid med notifikasjonslandet. Innspill blir som regel tatt i betraktning og Canada har også opplevd at det notifiserte forslaget til regulering gjennomgår omfattende endringer eller helt trekkes tilbake som følge av innspill. Canada sendte eksempelvis ut 24 brev med kommentarer til SPS notifikasjoner i 2016. I snitt antar man at man mottar svar på 6 av 10 kommentarer som gis. I noen tilfeller blir det imidlertid nødvendig å ta opp saker i WTO-komiteene som STC, dersom spørsmål omkring reguleringer ikke har blitt løst bilateralt. Canada benytter WTO-komiteene til å ta opp saker som STC ut fra to hensyn. Det ene er saker hvor man har viktige eksportinteresser. Eksempelvis har Canada registrert en STC i TBT-komiteen mot Italia i en sak som omhandler merking som kan ha negative innvirkning på kanadisk hvete-eksport. Det andre er i saker hvor Canada anser at viktige prinsipper brytes blant annet i forhold til manglende vitenskapelig begrunnelse for innføring av nye reguleringer. Canada har eksempelvis tatt opp 24 saker i SPS-komiteen siden 1995 (Chile 15,

---

G/TBT/N/EU/384 and G/TBT/N/EU/384/Add.1; G/SPS/N/EU/166, G/SPS/N/EU/166/Add.1 (IMS ID 393).

Norge 3). Canada støtter også opp om saker som andre land tar opp som STC der dette anses som formålstjenlig.

5.3 Chile og Canada: Fellestrekk og ulikheter med den norske håndteringen av notifikasjonene

I tabell 13 foretas det en sammenstilling av hvordan Norge arbeider med overvåking og oppfølging av WTO-notifikasjonene sammenlignet med Chile og Canada.

I forhold til organisering og ansvarsfordeling ser vi at Norge og Chile har en lignende modell, hvor Utenriksdepartementet har hovedansvaret mens SPS-saker er delegert til Landbruksdepartementet. Canada har valgt å opprette en koordinerende enhet i Utenriksdepartementet som har ansvar for all inngående og utgående korrespondanse i forhold til notifikasjonene. Det kanadiske mattilsynet har dog fått en særlig rolle i forhold til SPS-saker, men uten at ansvaret er delegert. Dette gir god oversikt og kontroll med håndteringen av notifikasjonene. I forhold til ivaretagelse av sjømatinteressene, er den kanadiske modellen også svært interessant hvor mattilsynet er gitt en sentral rolle i å overvåke notifikasjonene og koordinere innspill. Et viktig element er at både Chile og Canada har laget tydelige prioriteringer og retningslinjer for å vurdere hvilke sektorer, markeder og produkter de skal følge særlig med på og være aktiv i forhold til når det gjelder notifikasjoner. Det er også tydelige rutiner, spesielt i Canada, for overvåking og oppfølging som kan være relevant for norsk forvaltning å se hen til. For å sikre en god prosess er sektorene og næringsaktørene koblet tett på, slik at man greier å fange opp viktige forhold. Sektor/næringsinteressene er også med i selve utformingen av innspill som gis. Det skjer med andre ord en systematisk involvering av næringsaktørene som det kan være aktuelt å adoptere også i Norge. Selv om ulike aktører involveres sterkere, er det imidlertid en fordel (særlig i den kanadiske modellen) at ansvaret for oppfølgingen er tydelig og klart forankret i ett departement. Dette er viktig for å sikre at de ressursene som legges ned i å overvåke og gi innspill til notifikasjonene faktisk følges opp og blir tatt hensyn til gjennom samhandling med notifikasjonslandet.

Tabell 13 Overvåking og oppfølging av TBT og SPS-notifikasjoner i Norge, Chile og Canada

	Norge	Chile	Canada
Organisering Ansvar	Utenriksdept. ansvarlig, Landbruksdept/LMD . SPS delegert	Utenriksdept. ansvarlig, Landbruksdept. SAG SPS delegert	Ansvar samlet i koordinerende enhet i Utenriksdept.- EQ
Organisering Sjømat	LMD involverer Mattilsynet og NFD på SPS, NFD følger med på TBT	Nasjonal koordineringskomité, Sernapesca involveres ⁴⁷	CFIA - "Mattilsynet" særlig ansvar for SPS inkl. sjømat
Rutiner overvåking av notifikasjoner	UD og LMD mottar og videresender, ingen øvrige rutiner /prosedyrer	Overvåkes på daglig basis, ukentlig oversikt, utpekte sektorer herunder sjømat prioriteres	E-ping benyttes, oversikter utarbeides, utvalgsriterier: marked, sektor, produkt
Organisering utforming av innspill	Opp til Mattilsynet og NFD å plukke ut sjømat-relevante notifikasjoner og evt. utforme innspill	Sektorene har ansvar for å plukke ut notifikasjoner og utforme innspill	Sektoren har ansvaret for å plukke ut notifikasjoner og utforme innspill
Rutiner oppfølging av innspill	Ingen spesifikke rutiner for utforming og oppfølging av innspill	Utenriksdep. følger opp TBT, SAG har koordineringsansvar og oppfølging av SPS	Klare, detaljerte prosedyrer for oppfølging
Samarbeid med not.landet	Få direkte henvendelser, uklart hva som skjer med evt. innspill, ingen spesifikke prosedyrer	Egne prosedyrer utformet spesielt for SPS-notifikasjoner	UD/EQ står for all ekstern kontakt, har system for å logge historikk
Samarbeid med næringsinteressenter	Ingen systematisk involvering av næringsinteressene	Systematisk involvering	Systematisk involvering

⁴⁷ Det er dog ikke kjent i mer detalj hvordan Sernapesca faktisk er involvert.

6. Vurderinger og anbefalinger

6.1 Avdekke og håndtere mulige handelshindringer gjennom notifikasjoner?

Hvilke generelle innsikter kan vi så trekke om betydningen av notifikasjoner som informasjonskilde for å avdekke og håndtere mulige handelshindringer for sjømatnæringen?

Det er åpenbart at ikke alle land følger opp sine notifikasjonsforpliktelser og ulike medlemsland har ulik praksis når det gjelder notifikasjoner både med hensyn til hva de notifiserer og hvordan de gjør det. Notifikasjonskravene varierer også fra område til område. Å kjenne til alle notifikasjoner på et gitt tidspunkt betyr dermed ikke at man kjenner til alle relevante nye reguleringer eller reguleringsendringer som kan angå sjømatinteressene.

Det vil derfor være en stor fordel om man greier å fange opp nye saker i de nasjonale prosessene som foregår i viktige markeder så tidlig som mulig. For selv om man kan få anledning til å komme med innspill til reguleringer før de vedtas, slik som på SPS- og TBT-området, så kommer man inn på et tidspunkt i reguleringsprosessen hvor de fleste premisene allerede er lagt. Notifikasjonene kan betraktes mer som en slags sikkerhetsventil i så måte. Det er imidlertid viktig å være klar over at dersom man ikke har greid å fange opp en notifikasjon, så forhindrer det ikke et land fra å forfølge en sak administrativ, politisk eller rettslig senere. Man kan altså bestride forhold som har vært notifisert, selv om man ikke fulgte opp notifiseringen innen fristen. Men et viktig poeng er selvsagt å unngå å komme i en slik situasjon.

Norske myndigheter synes å ha gode rutiner for å fordele informasjon om notifikasjonene mellom myndighetene, slik som på SPS-området. Til tross for dette har viktige saker av betydning for sjømatnæringa ikke blitt fanget opp. I saker hvor man gir innspill til andre medlemsland på nye og endrede reguleringer, kan det se ut som det mangler gode rutiner for samarbeid i forhold til den oppfølging som gjøres av notifikasjonene.

Det er dermed et potensial for forbedring i forhold til både overvåking og oppfølging av notifikasjoner med relevans for sjømatområdet. Myndighetene peker også selv på kapasitetsproblemer med å håndtere den store informasjonsmengden som notifikasjonene fra WTO utgjør. Rapporten peker på flere nyttige redskaper som kan benyttes for å bøte på dette problemet. Eping kan særlig trekkes frem som

et helt nytt system som kan gjøre det lettere å fange opp saker av betydning for sjømatsektoren.

I forhold til erfaringene fra Chile og Canada kan følgende momenter trekkes frem:

- Arbeidet som legges ned i å overvåke, plukke ut relevante notifikasjoner og gi kommentarer og innspill på disse anses som vel verdt innsatsen.
- Involvering i andre lands reguleringsprosesser betyr ofte at man får gehør. Forslag til reguleringer endres eller trekkes i noen tilfeller helt tilbake som følge av innspill andre medlemsland har gitt.
- Det er viktig å foreta prioriteringer av hva slags notifikasjoner som særlig skal overvåkes basert på viktigheten av sektor, marked, produkt etc.
- Det er viktig å ha en tydelige organisering av ansvaret for utforming og oppfølging av innspill-

Basert på funnene fra rapporten gis dermed følgende forslag til styrking av arbeidet med notifikasjonene:

- Det bør utarbeides styrkede samarbeidsrutiner, særlig i forhold til utforming av innspill og kommentarer til andre lands notifiserte reguleringer samt for oppfølging av disse.
- Man bør sikre at næringsaktørene og andre relevante parter blir systematisk involvert.
- Ansvaret for oppfølgingen må være tydelig, gjerne samlet ett sted.
- SPS-notifikasjonene bør få prioritet i forhold til sjømatinteressene.
- Det bør foretas en prioritering av markedsland av særlig betydning for sjømatnæringen som overvåking og oppfølging konsentreres om.

Eksempelvis var omfanget av Brasils SPS-notifikasjoner totalt 23 stk. i perioden 1. januar 2012 til 1. juli 2017, hvilket skulle være overkommelig å holde oversikt over og evt. gi innspill på.

- Notifikasjonene er et viktig steg i det man kan kalle konflikthåndteringsstigen i WTO som kan utnyttes bedre. Dette siste kulepunktet omtales nærmere avslutningsvis.

6.2 Notifikasjonene – et viktig steg i «konflikthåndteringsstigen»

Oppsummert kan man si at notifikasjonene har to hovedfunksjoner; Notifikasjonene sikrer for det første åpenhet siden de gir informasjon om nytt og endret regelverk av betydning for handelen. Gjennom en periode på minimum 60 dager gis WTO-medlemmene muligheten til å vurdere og kommentere på nye og endrede reguleringer i andre markeder. Systemet gir også mulighet til å sikre nasjonale konsultasjonsprosesser og på bakgrunn av dette gi til kjenne viktige interesser til det aktuelle markedslandet. Det notifiserende landet har dermed mulighet til å ta innspill fra handelspartnere opp til vurdering i sin egen reguleringsprosess. Dette kan føre til tilpasninger eller til og med til at forslag til reguleringer trekkes tilbake. Den andre og kanskje viktigste funksjonen er fordelene notifikasjonssystemet gir ved å sikre eksportnæringene totalt en periode på et halvt år til å gjøre seg kjent med og tilpasse seg endringer som kommer i viktige markeder.

Det er imidlertid viktig å anerkjenne notifikasjonenes betydning som et forebyggende steg i «konflikthåndteringsstigen». Stegene i en slik stige kan beskrives på følgende måte:

Steg 1. Følge med på og gi innspill til notifikasjoner: Det første steget er å identifisere relevante notifikasjoner og komme med kommentarer til regelverk som andre WTO-medlemmer notifiserer. Spørsmålene håndteres her på et administrativt nivå gjennom de ordinære notifikasjonsprosedyrene og gir muligheter til å inkludere ulike interessenter og aktører slik som ulike sektordepartementer, næringsaktører, ulike organisasjoner, ambassader osv. Dersom dette ikke fører fram, kan man forsøke med administrative purringer, slik som beskrevet over i tilfellet med Canada. Dersom dette heller ikke fører fram, kan man gå over til bilaterale konsultasjoner:

Steg 2 Bilaterale konsultasjoner: Saken går over fra administrativt nivå til å håndteres på et politisk nivå mellom partene. Samtidig med dette, eller som et alternativ dersom konsultasjoner ikke fører fram, kan man gå videre til steg 3:

Steg 3 Bruke WTO komiteene: I forhold til å bruke komiteene, er det flere muligheter. Man kan slutte seg til STCs som andre land har meldt inn eller selv melde inn en sak til komitemøter. Det er også mulig legge bilaterale konsultasjonsmøter i tillegg til komitemøter, eller holde saken utenfor komiteen men legge inn bilaterale konsultasjoner under møtedagene i WTO (uten at dette er

et formelt møte i regi av WTO). Det er ikke uvanlig at saker kan veksle mellom bilaterale konsultasjoner og WTO-komiteen gjennom flere år. Dersom dette likevel ikke fører frem, kan en innlede **formell tvisteløsning (Steg 4)**.

Vi går i denne rapporten ikke nærmere inn på tvisteløsningssystemet, men det er også her flere nivåer av konflikthåndtering (eksempelvis er det mulig å trekke en sak i den formelle prosessen dersom partene blir enige underveis).

Det indre liv i WTOs komiteer har fått langt mindre oppmerksomhet enn forhandlinger og tvisteløsning i WTO. De senere årene har imidlertid oppmerksomheten blitt rettet mot betydningen av interne systemer slik som notifikasjonene og komiteenes betydning for forebygging og håndtering av handelsproblemer (Horn et al., 2013). Denne rapporten føyer seg inn i dette bildet, ved å fokusere på betydningen av notifikasjonene for å unngå at handelshindringer oppstår og finne mer «myke» måter å håndtere handelsproblemer på.

Referanser

- Chen, S. (2012). China's Compliance with WTO Transparency Requirements: Institution-Related Impediments. *Amsterdam Law Forum*, 4(4), 25-50.
- DEP. (2016). *Internasjonalt arbeid på områdene mattrygghet, forbrukerhensyn, innsatsvarer, dyre-og fiskehelse, dyrevelferd, plantehelse og kosmetikk*. Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet.
- Horn, H., Mavroidis, P. C., & Wijkström, E. N. (2013). *In the Shadow of the DSU: Addressing Specific Trade Concerns in the WTO SPS and TBT Committees*. Retrieved from Stockholm, Sweden:
- Mavroidis, P. C., & Wolfe, R. (2015). From Sunshine to a Common Agent: The Evolving Understanding of Transparency in the WTO. *The Brown Journal of World Affairs*, XXI(II, Spring/Summer).
- Nye, J. S. J. (2001). Globalization's Democratic Deficit: How to Make International Institutions More Accountable. *Foreign Affairs*, 80(4 (Jul. - Aug., 2001)), 2-6.
- Panezi, M. (2015). *Through the Looking Glass: Transparency in the WTO*. (PhD), York University.
- Steger, D. P. (2008). Introduction to the Mini-Symposium on Transparency in the WTO. *Journal of International Economic Law*, 11(4), 705-715.
- USTR. (2015). 2015 Report on the Implementation and Enforcement of Russia's WTO Commitments. *United States Trade Representative, December 2015*.
- Wolfe, R. (2013). *Letting the Sun Shine in at the WTO: How Transparency Brings the Trading System to Life*. Staff Working Paper ERDS-2013-03. World Trade Organization. Economics Research and Statistics Division, 06 March 2013. Retrieved from
- WTO. (2010). The WTO Agreements Series. Sanitary and Phytosanitary Measures, Revised 2010.
- WTO. (2011). Procedural Manual, SPS National Notification Authorities & SPS National Enquiry Points, WTO-Secretariate, February 2011.
- WTO. (2014). The WTO Agreements Series. Technical Barriers to Trade. Revised 2014.
- WTO. (2015). Analysis of the Replies to the Questionnaire on Transparency under the SPS Agreement. Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures. 20 March 2015, G/SPS/GEN/1402.
- WTO. (2016). WTO Annual Report 2016.
- WTO. (2017a). *Specific Trade Concerns. Note by the Secretariate. Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures. G/SPS/GEN/204/Rev.17, 7 March 2017*. Retrieved from
- WTO. (2017b). *Twenty-Second Annual Review of the Implementation and Operation of the TBT Agreement. G/TBT/39, 15 March 2017*. Retrieved from

Interview Guide, WTO-notifications

Introduction

Theme 1 Role

- What kind of authorities are involved in the follow-up on WTO-notifications from other member states? For national export interests in general, any special attention to notifications of relevance for seafood in particular?
- How is the responsibility for WTO-notifications shared among different governmental agencies?
- How is the coordination among the authorities involved organized?
- Approximately how much resources is allocated to handle the monitoring and follow-up on WTO-notifications (man hours, budget)?

Theme 2 Procedures

- What kind of procedures is established for following up on relevant notifications
- How is information about notifications registered (using I-TIP, SPS/TBT-IMS, EPinG, mailinglists?) and distributed (between agencies, to the public, NGOs, exporters)?

Theme 3 Experience – Interaction with the notifying member

- How do you get hold of related documentation and translations? (Directly from the notifying member? Through embassies, through other WTO-members?)
- How do you craft and forward comments to notifications (who decides when to comment, comments are coordinated between agencies? Do you input from stakeholders?)
- How often you comment on notifications in general, for seafood?
- Do you/how do you cooperate with the notifying member?
- Do you get any response on their comments? What if comments are not taken into consideration?
- (How) do you follow-up on the comments made? (directly with the notifying member, in WTO-committees)

Theme 4 Value of the work, Improvements

- Do you consider monitoring and following-up on notifications worthwhile?
- What are the benefits of using the WTO-system to prevent and deal with trade barriers? Good examples to illustrate?
- Is there any particular case or example you can give to illustrate how you cooperate with the notifying member – “good/bad examples”?

Theme 4 Improvements

- Is there any particular areas of concern/area of improvement in relations to the management of WTO-notifications? (Practical or principal issues - internal problems – satisfied with how the national system function in relation to notifications? external problems – with notifying members, in relation to the WTO – do the WTO-system work?)
- Possible improvements in terms of national or international - organization, procedures, or cooperation, in terms of use of resources?